Należytość pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROK X. NR. 11.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 12 grudnia 1931 r.

TREŚĆ:

189.

Nr. O. 3340/31. Kraków, dnia 24 listopada 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, oraz seminarjów nauczycielskich w Okręgu w sprawie centralnych pracowni dydaktycznych przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie.

Zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 listopada 1931 r.

Nr. II. S. 22097/31, że przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie (ul. Hoża Nr. 88) uruchomione zostały p. n. Centralnych Pracowni Dydaktycznych następujące pracownie dydaktyczne:

1) pracownia jęz. polskiego, 2) pracownia jęz. nowożytnych obcych (franc., ang., niem.), 3) pracownia filologji klasycznej, 4) pracownia historji, 5) pracownia geografji, 6) pracownia biologji, 7) pracownia chemji, 8) pracownia fizyki, 9) pracownia matematyki, 10) pracownia pracy ręcznej, 11) pracownia wychowawcza.

Celem powyższych pracowni jest udzielanie zgłaszającym się osobom fachowych porad, wskazówek i objaśnień w zakresie dydaktyki danego przedmiotu, jak również pokaz ćwiczeń, przyrządów i pomocy naukowych oraz wzorowych urządzeń szkolnych z uwzględnieniem dostosowania ich do odmiennych warunków pracy i pomieszczeń zainteresowanych zakładów.

Kierownikami poszczególnych pracowni są instruktorzy ministerjalni odnośnych przedmiotów, mianowicie: polonistycznej p. Dr. Szyszkowski, filologji klasycznej p. Dąbrowski, języków nowożytnych pp.: Dewitzowa (germ. i ang.) i Nieniewska (franc.), historji p. Dr. Mrozowska, geografji p. Wuttke, biologji p. Gemborek, chemji p. Harabaszewski, fizyki Dr. Gawecki, matematyki p. Bielecki, pracy ręcznej p. Buczkowski, pracowni zaś wychowawczej p. wizyt. min. J. Michałowska. Nadto w pracowniach dyżurują stale specjalni asystenci.

Pracownie, wymienione pod 1, 2, 3, 4 i 11, otwarte są codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godz. 17 do godz. 18 min. 30, natomiast w soboty — od godz. 13 min. 30 do godz. 15.

Pozostałe pracownie otwarte są codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godz. 17 min. 30 do godz. 19, w soboty zaś — od godz. 14 do godz. 15 min. 30.

Ze względu na duże korzyści dla nauczycielstwa i szkół, jakie mogą być osiągnięte ze zwiedzania pracowni przez fachowe siły nauczycielskie i dyrektorów szkół, zachęcam gorąco Dyrekcje i nauczycielstwo w Okręgu do pozostawania w kontakcie z Centralnemi Pracowniami Dydaktycznemi.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

190.

Nr. O. 3341/31. Kraków, dnia 24 listopada 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych żeńskich szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych i seminarjów nauczycielskich w Okręgu w sprawie stroju ćwiczebnego dla dziewcząt.

Uzupełniając okólnik z dnia 10 stycznia 1928 r. Nr. O. H. Fiz. 28/28. w sprawie stroju ćwiczebnego młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z roku 1928 poz. 22), Ministerstwo W. R. i O. P. zezwoliło rozporządzeniem z dnia 17. XI. 1931 r. Nr. I. W. F. 8021/31 na wprowadzenie do szkół i oddziałów żeńskich w szkołach następujących zmian przepisowego ubrania ćwiczebnego dla dziewcząt pod warunkiem jednak zachowania jednolitości ubioru w całej klasie:

1) białą koszulkę trykotową można zastąpić białą bluzeczką płócienną z krótkiemi rękawkami, okrywającemi pachy ćwiczącej. Bluzeczka powinna być sporządzona z polskiego płótna jedwabnego, długość jej od pasa w dół wynosić powinna 20 cm; pas i lamowania niebieskie;

2) dopuszczalne są szarawarki koloru czarnego. Długość szarawarków: 10 cm. ponad kolana, szerokość u dołu: 40 cm.; szarawarki lekko nadmarszczone, ściągnięte nad kolanami na gumę.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

191.

Nr. O. 3345/31. Kraków, dnia 24 listopada 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie zwiedzania Muzeum Archeologicznego w Krakowie.

Tysiące zabytków przedhistorycznych są niszczone rok rocznie wskutek braku uświadomienia ogółu w społeczeństwie i słabego uwzględniania prehistorji w programach szkolnych. W interesie ochrony tychże zabytków leży, aby jak najliczniej młodzież szkolna mogła się zapoznać wzrokowo z wyglądem takich zabytków i ich naukową wartością. Mając te względy na uwadze, na skutek pisma Zarządu Muzeum Archeologicznego Polskiej Akademji Umiejętności w Kra-

kowie, zachęcam wycieczki szkolne do korzystania z możliwości zwiedzenia tego Muzeum (ul. Sławkowska 17). Przy wycieczkach szkolnych wstęp od osoby 10 gr. — Zwiedzać można stale we wtorki i piątki od 12—14, a także w inne dnie powszednie po uprzedniem zgłoszeniu wycieczki w Dyrekcji Muzeum Archeologicznego w godz. 9—14.

W wycieczkach takich powinna brać udział starsza młodzież szkolna, by w związku z nauczaniem historji polskiej i powszechnej zapoznać ją bliżej z najstarszemi dokumentami rozwoju kultury materjalnej na ziemiach naszych, a przy tej sposobności pouczać ją o obowiązku chronienia przed zniszczeniem przypadkowo odkrytych zabytków.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

192.

Nr. O. 3448/31. Kraków, dnia 3 grudnia 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) szkół średnich ogólnokształcących, szkół zawodowych, seminarjów nauczycielskich, Rad Szkolnych Powiatowych oraz Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie ulg kolejowych.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 listopada 1931 r. Nr. I. Org. 1913/31 podaję poniżej do wiadomości wykaz zakładów naukowych, których wychowańcy (wychowanice) przy przejazdach kolejami państwowemi oraz prywatnemi, znajdującemi się pod zarządem państwowym, mogą korzystać z ulg taryfowych. (Rozporządzenie Ministerstwa Komunikacji z dnia 21 września 1931 r. Nr. III/1/12169/31).

Wykaz ten zawiera zakłady naukowe państwowe i te prywatne, którym przyznano prawa szkół państwowych, lub które postawione zostały narówni z zakładami państwowemi, z wskazaniem ich w porządku alfabetycznym według województw i miejscowości, w których się znajdują, oraz podziałem na kategorje następujące:

A. Szkoły średnie ogólnokształcące,
B. Szkoły zawodowe,
C. Zakłady kształcenia nauczycieli,
D. Szkoły specjalne,
E. Publiczne szkoły dokształcające zawodowe,

F. Inspektoraty Szkolne.

Szkoły powszechne nie zostały zamieszczone w wykazie z powodu wielkiej ich liczby i technicznej trudności ich wyliczania, natomiast podane zostały pod kategorją „F" Inspektoraty szkolne, którym szkoły powszechne są podległe.

Wychowańcy (wychowanice) wszystkich wymienionych kategoryj szkół, oprócz kategorji „E", mają prawo do korzystania z wszystkich ulg, przewidzianych w rozdziałach D. I i D. II działu I części II Taryfy osobowej i bagażowej na podstawie zaświadczeń wzoru ustanowionego, wydawanych przez Dyrekcje szkół z podpisem Dyrektorów, Kierowników lub ich zastępców i opatrzonych pieczęcią urzędową odnośnego zakładu naukowego.

Zaświadczenia szkolne, wydawane uczniom szkół powszechnych, oprócz podpisu Kierownika szkoły i pieczęci szkolnej, powinny być opatrzone również pieczęcią odnośnego Inspektora szkolnego.

Uczniowie (uczenice) publicznych szkół dokształcających zawodowych, wymienionych w kategorji „E", korzystać mogą z ulg taryfowych tylko przy przejazdach za odcinkowemi biletami okresowemi pod warunkiem jednak każdorazowego stwierdzenia przez kierownictwo szkoły, że miejsce praktyki fachowej, lub pracy i zamieszkania ucznia (uczenicy) znajduje się poza miejscem istnienia szkoły, oraz przy wycieczkach zbiorowych za każdorazowem nadto poparciem celowości wycieczki przez Kuratorjum lub Inspektoraty szkolne.

Z ulg przy przejazdach zbiorowych (wycieczkach szkolnych) mogą korzystać również uczniowie (uczenice) szkół prywatnych typu wymienionych w wykazie szkół państwowych, jakoteż słuchacze (słuchaczki) nie wymienionych w wykazie niniejszym kursów dla dorosłych i młodocianych, szkół dla dorosłych i młodocianych, uniwersytetów powszechnych i ludowych państwowych (prowadzonych przez Kuratorja, Inspektoraty, Kierownictwa szkół powszechnych), komunalnych (prowadzonych przez sejmiki, wydziały powiatowe, rady szkolne, magistraty) i społecznych (prowadzonych przez ogniska nauczycielskie i organizacje społeczne) na podstawie każdorazowych zgłoszeń do właściwych Dyrekcyj Okręgowych K. P. przez Inspektorów odnośnych okręgów szkolnych — za ich podpisem i pieczęcią urzędową.

Równocześnie odwołuje się poprzedni wykaz szkół, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Nr. 10 z 1930 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

A. Szkoły średnie ogólnokształcące.

a) szkoły państwowe.

Województwo Kieleckie.

Częstochowa	Państwowe Gimnazjum męskie im. H. Sienkiewicza,
„	Państwowe Gimnazjum męskie im. Romualda Traugutta,
„	Państwowe Gimnazjum żeńskie im. J. Słowackiego,
Dąbrowa Górnicza	Państwowe Gimnazjum męskie im. W. Łukasińskiego,
Kielce	Państwowe Gimnazjum męskie im. M. Reja,
„	Państwowe Gimnazjum męskie im. J. Śniadeckiego,
„	Państwowe Gimnazjum żeńskie im. Bł. Kingi,
Końskie	Państwowe Gimnazjum koedukacyjne im. św. Stanisława Kostki,
Miechów	Państwowe Gimnazjum męskie im. T. Kościuszki,
Olkusz	Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Kazimierza Wielkiego,
Ostrowiec	Państwowe Gimnazjum męskie im. Joachima Chreptowicza,
Pińczów	Państwowe Gimnazjum im. H. Kołłątaja,
Radom	I. Państwowe Gimnazjum męskie im. Jana Kochanowskiego,
„	II. Państwowe Gimnazjum męskie i oddziały żeńskie im. T. Chałubińskiego,
Sandomierz	Państwowe Gimnazjum męskie im. B. Prusa,
Sosnowiec	Państwowe Gimnazjum męskie im. Staszica,
„	Państwowe Gimnazjum męskie im. B. Prusa,
„	Państwowe Gimnazjum żeńskie im. E. Plater.

Województwo Krakowskie.

Biała	Państwowe Gimnazjum koedukacyjne im. Adama Asnyka,
Bochnia	Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Kazimierza Wielkiego,
Brzesko	Państwowe Gimnazjum koedukacyjne,
Chrzanów	Państwowe Gimnazjum męskie im. St. Staszica,
Dębica	Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Wł. Jagiełły,

Gorlice	Państwowe Gimnazjum koedukacyjne im. M. Kromera,
Jasło	Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Leszczyńskiego,
Kraków	I. Państwowe Gimnazjum męskie im. Nowodworskiego,
„	II. Państwowe Gimnazjum męskie im. św. Jacka,
„	III. Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Sobieskiego,
„	IV. Państwowe Gimnazjum męskie im. H. Sienkiewicza,
„	V. Państwowe Gimnazjum męskie im. J. Kochanowskiego,
„	VI. Państwowe Gimnazjum męskie im. T. Kościuszki,
„	VII. Państwowe Gimnazjum męskie im. A. Mickiewicza,
„	VIII. Państwowe Gimnazjum męskie im. A. Witkowskiego,
„	IX. Państwowe Gimnazjum męskie im. Hoene-Wrońskiego,
„	X. Państwowe Gimnazjum żeńskie im. Królowej Wandy,
Mielec	Państwowe Gimnazjum męskie im. St. Konarskiego,
Myślenice	Państwowe Gimnazjum koedukacyjne im. T. Kościuszki,
Nowy Sącz	I. Państwowe Gimnazjum męskie im. Jana Długosza,
„	II. Państwowe Gimnazjum męskie im. Kr. Bol. Chrobrego,
Nowy Targ	Państwowe Gimnazjum męskie im. Sew. Goszczyńskiego,
Tarnów	I. Państwowe Gimnazjum męskie im. K. Brodzińskiego,
„	II. Państwowe Gimnazjum męskie im. Jana Tarnowskiego,
„	III. Państwowe Gimnazjum męskie im. A. Mickiewicza,
Wadowice	Państwowe Gimnazjum męskie im. M. Wadowity,
Wieliczka	Państwowe Gimnazjum męskie im. Jana Matejki,
Zakopane	Państwowe Gimnazjum męskie,
Żywiec	Państwowe Gimnazjum męskie im. M. Kopernika.

b) szkoły prywatne.

Województwo Kieleckie.

Będzin	Gimnazjum męskie im. Szymon. Fürstenbergów Stowarzyszenia Kupców,
„	Gimnazjum męskie Zgromadzenia Kupców,
„	Gimnazjum żeńskie Jadwigi Krzymowskiej i Wandy Replińskiej,
Częstochowa	Gimnazjum koedukacyjne Dra Filipa Axera,
„	Gimnazjum żeńskie Stowarzyszenia „Nauka i Praca“,
„	Gimnazjum żeńskie Zgromadzenia SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu,
„	Gimnazjum koedukacyjne Towarzystwa Żydowskich Szkół Średnich,
„	Gimnazjum męskie Związku Zawodowego Nauczycieli Polskich Szkół Średnich,
Dąbrowa Górnicza	Gimnazjum żeńskie im. Emilji Zawidzkiej — Leokadji Młodzianowskiej — Dzikowskiej,
Jędrzejów	Gimnazjum koedukacyjne Magistratu miasta Jędrzejowa,
Kielce	Gimnazjum męskie Gminy Izraelickiej,
„	Gimnazjum męskie pod wezwaniem św. St. Kostki, Towarzystwa Opieki nad Gimn. Katolickiem,
„	Gimnazjum żeńskie im. A. Mickiewicza, utrzymane przez Spółkę z ogr. odp.,
„	Gimnazjum żeńskie Stefanji i Władysława (Wolfa) Zimnowodów,
Kozienice	Gimn. koedukacyjne Magistratu,
Olkusz	Gimnazjum żeńskie Koła Polskiej Macierzy Szkolnej,
Opatów	Gimnazjum koedukacyjne im. Bartosza Głowackiego — Włościańskiego Związku Oświatowego,
Ostrowiec n/Kam.	Gimnazjum żeńskie im. St. Staszica, Towarzystwa Opieki nad średnią szkołą żeńską,
Radom	Gimnazjum żeńskie Marji Gajl,
„	Gimnazjum koedukacyjne Towarzystwa Przyjaciół Wiedzy,
„	
Sandomierz	Gimnazjum męskie Kurji Diecezjalnej,
Skarżysko Kamienna	Gimnazjum koedukacyjne im. Augusta Witkowskiego,

Sosnowiec	Gimnazjum żeńskie Heleny Rzadkiewiczowej,
„	Gimnazjum żeńskie Żydowskiego Towarzystwa Szkół Średnich,
„	Gimnazjum męskie Zrzeszenia Rodzicielskiego,
Stopnica	Gimnazjum koedukacyjne Sejmiku Stopnickiego,
Szczekociny	Gimnazjum koedukacyjne Wydziału Powiatowego Sejmiku Włoszczowskiego,
Zawiercie	Gimnazjum żeńskie Heleny Malczewskiej,
„	Gimnazjum męskie Towarzystwa Szkoły Średniej.

Województwo Krakowskie.

Biała	Gimnazjum żeńskie im. św. Hildegardy Córek Bożej Miłości,
Dąbrowa k/Tarnowa	Gimnazjum koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego,
Grybów	Gimnazjum koedukacyjne Towarzystwa Gimnazjalnego,
Jasło	Gimnazjum żeńskie im. bł. Jolanty Towarzystwa Szkoły Średniej,
Kraków	Gimnazjum żeńskie im. Kr. Jadwigi — Towarzystwa Gimnazjum żeńskiego im. Kr. Jadwigi,
„	Gimnazjum męskie im. Stan. Jaworskiego, Marji Jaworskiej,
„	Gimnazjum żeńskie im. Heleny Kaplińskiej — Marji Trąmpczyńskiej,
„	Gimnazjum męskie Zgromadzenia Ks. Ks. Misjonarzy,
„	Gimnazjum żeńskie im. Emilji Platerówny Towarzystwa I. prywatnego gimnazjum żeńskiego,
„	Gimnazjum męskie im. św. Franciszka Salezego Ks. Ks. Salezjanów,
„	Gimnazjum żeńskie im. św. Urszuli SS. Urszulanek,
„	Gimnazjum koedukacyjne Żydowskiego Towarzystwa Żydowskiej Szkoły Ludowej i Średniej,
Nowy Sącz	Gimnazjum Komitetu Obywatelskiego,
„	Gimnazjum żeńskie im. Kr. Korony Polskiej Zgromadzenia SS. Niepokalanego Poczęcia N.M.P.,
Oświęcim	Gimnazjum koedukacyjne im. ks. St. Konarskiego Towarzystwa Szkoły Średniej,
„	Gimnazjum męskie Salezjańskie im. ks. Jana Bosko Zgromadzenia Ks. Ks. Salezjanów,

Rabka	Gimnazjum męskie Sanatoryjne Dra Jana Wieczorkowskiego,
„	Gimnazjum żeńskie Sanatoryjne im. św. Tereski Ireny Szczukowej,
Rakowice pod Krakowem	Gimnazjum męskie im. Ks. St. Konarskiego OO. Pijarów,
Staniątki	Gimnazjm żeńskie im. św. Scholastyki — Zgromadzenia P. P. Benedyktynek,
Tarnów	Gimnazjum żeńskie — SS. Urszulanek,
„	Gimnazjum żeńskie im. Elizy Orzeszkowej Towarzystwa Szkoły Średniej,
Wadowice	Collegium Marianum męskie Ks. Ks. Pallotynów,
„	Gimnazjum żeńskie Zrzeszenia Rodziców prywatnego gimnazjum żeńskiego,
Wieliczka	Gimnazjum żeńskie im. Marji Konopnickiej Towarzystwa Opieki nad prywatnem gimnazjum żeńskiem,
Zakopane	Gimnazjum koedukacyjne Sanatoryjne im. bł. Ładysława z Gielniowa Towarzystwa Opieki nad młodzieżą,
Zbylitowska Góra k/Tarnowa	Gimnazjum żeńskie Zgromadzenia S. S. Najświętszego Serca Jezusowego.

B. Szkoły zawodowe.

Województwo Kieleckie.

Będzin	Liceum Handlowe męskie Zgromadzenia Kupców m. Będzina,
„	3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska Marji Bojarskiej,
Chmielnik Kielecki	Szkoła Zawodowa Żeńska im. Królowej Jadwigi Zgromadzenia SS. Kanoniczek św. Ducha,
Częstochowa	Państwowa Szkoła Zawodowa żeńska,
„	Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa Okręgowego Towarzystwa Rzemieślników (męska),
„	Szkoła Rzemiosł dla Żydów Gminy Żydowskiej (męska),
„	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa z czwartą klasą specjalną, przygotowującą pracowników biurowych dla wielkiego przemysłu Stowarzyszenia Kupców Polskich,
„	7-kl. Szkoła Przemysłowo-Handlowa Żeńska SS. Zmartwychwstania Pańskiego,

Częstochowa	Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska Stowarzyszenia Dzieła Serca Jezusowego,
„	Sejmikowa Szkoła Przemysłu Ludowego (koedukacyjna),
Dąbrowa Górnicza	Państwowa Szkoła Górnicza i Hutnicza im. Staszica (męska),
„ „	3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska Stowarzyszenia Kupców Polskich,
Kamienna-Skarżysko	Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa Towarzystwa Szkoły Rzemieślniczo - Przemysłowej (męska),
„ „	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Przyjaciół Szkoły Średniej,
Kielce	Salezjańska Szkoła Rzemiosł (męska),
„	3-kl. Szkoła Handlowa koed. z 4-tą klasą specjalną o kierunku administracyjno - samorządowym Stow. Kupców Polskich,
„	Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej,
Klimontów	Szkoła Zawodowa Żeńska Stowarzyszenia „Nauka i Praca“,
Kozienice	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Spółdzielcza T-wa Popierania Wiedzy Spółdzielczej w Kozienicach,
Maczki—Granica	Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa Towarzystwa Szkoły Przemysłowej (męska),
Marjówka	Szkoła Gospodarczo-Rzemieślnicza Stowarzyszenia „Samopomoc“ (żeńska),
Olkusz	Państwowa Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa (męska),
Ostrowiec Kielecki	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych,
„ „	Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej,
„ „	Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa przy Zakładach Sp. Akc. Wielkich Pieców (męska),
Pilica	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Polskiej Macierzy Szkolnej,
Pińczów	Żeńska Szkoła Zawodowa Niższa Wydziału Powiatowego Sejmiku Pińczowskiego,
Radom	Państwowa Średnia Szkoła Techniczno-Kolejowa (męska),
„	Średnia Szkoła Chemiczno-Garbarska (męska),

Radom	Miejska Szkoła Rzemiosł im. Kilińskiego (męska),
„	2-letnie Liceum Handlowe Żeńskie Towarzystwa dla prowadzenia i utrzymywania Średniej Szkoły Żeńskiej,
„	3-kl. Męska Szkoła Handlowa z czwartą klasą specjalną o kierunku kolejowo-eksploatacyjnym Stowarzyszenia Kupców Polskich,
„	3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska Stowarzyszenia Kupców Polskich,
„	Niższa Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiego Katolickiego Towarzystwa opieki nad dziewczętami,
„	Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska,
Skałka, poczta Bolesław	Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Polskiej Macierzy Szkolnej,
„ „ „	Żeńska Szkoła Zawodowa Stowarzyszenia „Samopomoc“,
Sosnowiec	Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska,
„	3-kl. Męska Szkoła Handlowa T. Płockiego z 4 klasą specjalną przygotowującą pracowników biurowych dla wielkiego przemysłu,
„	3-kl. Szkoła Handlowa Żeńska im. Królowej Jadwigi Towarzystwa Szkoły Średniej,
„	Żeńska Szkoła Rzemiosł im. Ks. Kanonika Fr. Raczyńskiego Towarzystwa Szkoły Średniej,
„	Szkoła Gospodarcza Żeńska im. Jenerałowej hr. J. Zamoyskiej Towarzystwa Szkoły Średniej,
„	Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa Towarzystwa Szkół Rzemieślniczo - Przemysłowych w Zagłębiu Dąbrowskiem (męska),
Suchedniów	Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Stowarzyszenia „Nauka i Praca“,
Zawichost	Szkoła Rzemiosł Towarzystwa „Przyszłość“ (męska),
Zawiercie	Szkoła Rzemieślnicza Polskiej Macierzy Szkolnej (męska),
„	Szkoła Handlowa Żeńska Wandy Karczewskiej,
„	Szkoła Przemysłowa Żeńska Towarzystwa Średniej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej,

Województwo Krakowskie.

Biała	Państwowa 3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa z 4-tą klasą specjalną,
„	3-letnia Średnia Szkoła Ogrodnicza Koed.
Chrzanów	Jednoroczna Szkoła Przysposobienia Kupiec. Józefa Henryka Zauchy,
Grybów	Państwowa Szkoła Kołodziejsko-Kowalska (męska),
Jasło	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Stowarzyszenia Popierania Nauki, Polskiego Handlu i Przemysłu,
Jaworzno	Żeńska Szkoła Zawodowa Gospodarstwa Domowego Towarzystwa Szkoły Ludowej im. J. Słowackiego,
Kalwarja Zebrzyd.	Państwowa Szkoła Stolarska (męska),
Kraków	Państwowa Szkoła Przemysłowa im. Staszica (męska),
„	Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska,
„	Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska zgromadzenia PP. Kanoniczek św. Ducha,
„	Średnia Szkoła Zawodowa Żeńska Zgromadzenia SS. Klarysek,
„	Szkoła Mistrzów Maszynowych przy Państwowej Szkole Przemysłowej (męska),
„	Szkoła Majstrów Budowlanych przy Państwowej Szkole Przemysłowej (męska),
„	Szkoła Piwowarska przy Państwowej Szkole Przemysłowej (męska),
„	Szkoła Rzemiosł Towarzystwa Szkoły Rzemiosł (męska),
„	Salezjańska Szkoła Rzemieślniczo - Przemysłowa (męska),
„	Szkoła Zawodowa dla dziewcząt żydowskich Towarzystwa „Ognisko Pracy",
„	Miejska Szkoła Gospodarstwa Domowego (żeńska),
„	4-kl. Koedukacyjna Szkoła Ekonomiczno-Handlowa, oddziały męski i żeński,
„	3-kl. Szkoła Handlowa Męska i Żeńska z 4-tą klasą specjalną o kierunku samorządowym,

Kraków	kolejowym, spółdzielczym i języków obcych przy Szkole Ekonomiczno-Handlowej,
„	2-kl. Szkoła Kupiecka Męska Towarzystwa Szkoły Kupieckiej,
„	Dwuletni Instytut Administracyjno-Gospodarczy,
„	1-roczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego T. Nowaka,
„	1-roczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego Jana Pilcha,
„	1-roczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego K. Zimowskiego,
„	1-roczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia
„	Kupieckiego Stanisława Nycza,
„	Szkoła Handlowa „Tachkemoni“ Stow. „Heder-Iwri“,
„	Szkoła Zawodowa Żeńska „Strój“,
Maków	Państwowa Szkoła Zawodowa (żeńska),
Niepołomice	3-kl. Koedukacyjna Miejska Szkoła Handlowa,
Nowy Sącz	Szkoła Przemysłowa Żeńska Towarzystwa Szkoły Ludowej,
„	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej,
Nowy Targ	Państwowa Szkoła Zawodowa Spisko-Orawska (żeńska),
Oświęcim	Salezjańska Szkoła Rzemiosł (męska),
Pawlikowice	Szkoła Rzemiosł Towarzystwa „Powściągliwość i Praca“ (męska),
Sułkowice	Państwowa Szkoła Zawodowa Przemysłu Żelaznego (męska),
Szczakowa	Szkoła Zawodowa Żeńska Koła im. T. Kościuszki Towarzystwa Szkoły Ludowej,
Świątniki Górne	Państwowa Szkoła Zawodowa Ślusarska (męska),
Tarnów	Państwowa 3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa,
„	Jednoroczna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego H. Rauscha (koed.),
„	Szkoła Zawodowa Żeńska im. Marji Konopnickiej Towarzystwa Prywatnej Szkoły Zawodowej Żeńskiej,
Wadowice	3-kl. Koedukacyjna Miejska Szkoła Handlowa,
Zakopane	Państwowa Szkoła Przemysłu Drzewnego (męska),
„	3-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkół Ludowych,

Zakopane	Państwowa Szkoła Hotelarsko - Przemysłowa (żeńska),
Zbylitowska Góra	Seminarjum Gospodarcze Zgromadzenia Najświętszego Serca Jezusowego (żeńskie).

C. Zakłady kształcenia nauczycieli.

Województwo Kieleckie.

Częstochowa	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Tadeusza Kościuszki,
„	Państwowe seminarjum ochroniarskie,
„	Miejskie seminarjum nauczycielskie żeńskie,
Dąbrowa Górnicza	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Romualda Traugutta,
Jędrzejów	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie,
Kielce	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Stefana Żeromskiego,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Królowej Jadwigi,
Marjówka	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie Towarzystwa Kulturalno - Oświatowego „Samopomoc“,
Ostrowiec	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Tadeusza Kościuszki,
Radom	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie,
„	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie,
„	Prywatne kursy nauczycielskie Towarzystwa dla prowadzenia i utrzymywania średniej szkoły żeńskiej,
Sandomierz	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie,
Solec nad Wisłą	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie,
Sosnowiec	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Adama Mickiewicza,
„	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Marji Konopnickiej,
Zawiercie	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie im. A. Osuchowskiego.

Województwo Krakowskie.

Biała	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Grzegorza Piramowicza,

Biała	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. św. Hildegardy,
Bochnia	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Klementyny Hoffmanowej,
Dębica	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Królowej Jadwigi Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych,
Gorlice	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Ks. Bronisł. Swieykowskiego,
Jordanów	Prywatne seminarjum nauczycielskie koedukacyjne miejskie,
Kraków	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Grzegorza Piramowicza,
„	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Józefy Joteykówny,
„	Państwowe seminarjum ochroniarskie,
„	Państwowy Wyższy Kurs Nauczycielski,
„	Państwowe Pedagogjum,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Fr. Preisendanza,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Sebaldy Münnichowej,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. św. Rodziny,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie „Instytutu Marji“,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie PP. Prezentek im. A. Asnyka,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Mikołaja Reja,
Kęty	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Królowej Jadwigi,
Mielec	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Emilji Platerówny,
Nowy Sącz	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Marji Konopnickiej,
Ropczyce	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie miejskie,
Stary Sącz	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Jana Długosza,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. św. Kingi,

Tarnów	Państwowe seminarjum nauczycielskie męskie im. Jędrzeja Śniadeckiego,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. Błogosł. Kingi,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. św. Jadwigi,
„	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie im. św. Anieli SS. Urszulanek,
Wadowice	Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie miejskie,
Żywiec	Państwowe seminarjum nauczycielskie żeńskie im. M. Konopnickiej.

D. Szkoły specjalne.

Województwo Krakowskie.

Kraków	Szkoła powszechna specjalna dla głuchoniemych (koedukacyjna),
„	Szkoła powszechna dla umysłowo upośledzonych (koedukacyjna).

E. Publiczne szkoły dokształcające zawodowe.

Województwo Kieleckie.

Będzin	Publiczna Szkoła Dokształc. Zowodowa Nr. 1 przemysłowa koedukacyjna,
„	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 2 handlowa koedukacyjna,
„	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 3 ogólna męska,
Częstochowa	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 1 metalowo-drzewna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 2 ogólna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 3 żeńska,
„	Szkoła Dokształc. Zawodowa dla cieśli i murarzy męska,
„	Szkoła Dokształc. Zawodowa Centr. Zw. Rzem. Żydowskich męska,
Czeladź	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,

Dąbrowa Górnicza	Kursy Techniczne Wieczorne Męskie T. K. T. męskie,
Kielce	Szkoła Dokształcająca Zawodowa P. M. S. męska,
Kozienice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Miechów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Olkusz	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Opoczno	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Ostrowiec Kielecki	Szkoła Dokształ. Zawodowa Urzędu Starszych Zgrom. Cechów męska,
Poręba	Szkoła Dokształc. Zawodowa Stow. Mechaników Polskich z Ameryki (męska),
Radom	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 1,
„	Szkoła Dokształcająca Zawodowa Handlowa Tow. Kupców Polskich koedukacyjna,
„	Szkoła Dokształcająca Zawodowa dla szewców i garbarzy Tow. Pop. Wiedzy Przem. Garb. męska,
„	Szkoła Dokształcająca Zawodowa Gminy Żydowskiej,
„	Kursy wieczorowe techniczne męskie Tow. Kursów Technicznych,
Sandomierz	Szkoła Dokształc. Zawodowa Tow. Rzemieślniczego męska,
Skarżysko Kamienna	Szkoła Dokształc. Zawodowa dla metalowców Tow. Techników męska,
„	Szkoła Dokształc. Zawodowa ogólna Tow. Przyjaciół Szkół Średnich męska,
Słomniki	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Sosnowiec	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr. 1 dla metalowców męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa Nr 2 dla zawodów włókienniczych i spożywczych,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 3 handlowa koedukacyjna,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 4 przemysłowa i handlowa żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5 ogólna koedukacyjna,
Włoszczowa	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Zawiercie	Szkoła Dokształcająca Zawodowa P. M. S. męska,
Zagożdżon	Szkoła Dokształc. Zawodowa przy Państw. Wytwórni Prochu (męska),

Województwo Krakowskie.

Andrychów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Biała	Publiczna szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 ogólna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 3 handlowa koedukacyjna,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Nr. 4 metalowo-drzewna męska,
Biecz	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Bochnia	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Borek Fałęcki	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Brzesko	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Brzeszcze	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Buczkowice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Chrzanów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Dąbrowa	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Dębica	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Gorlice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Grybów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Jasło	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 żeńska,
Jaworzno	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Jordanów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Kalwarja Zebrzyd.	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Kęty	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Kraków	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 dla blacharzy i monterów męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 dla krawców męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 3 dla krawców męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 4 dla szewców męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 5 dla kuśnierzy i fryzjerów męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 6 dla ślusarstwa maszynowego męska,

Kraków	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 7 dla ślusarstwa budow. męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 8 dla rzemiosł. artyst. męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 9 dla rzemiosł budowl. męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 10 dla stolarstwa meblowego męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 11 dla stolarstwa budowlanego męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 12 dla szoferów i mechaników męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 13 dla elektrotechników męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 14 dla zawodów spożywcz. męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 15 dla grafików męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 16 dla krawczyń i modniarek żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 17 dla bieliźn. żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 18 ogólna żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 19 przem. handl. żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 20 handlowa żeńska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 21 handlowa męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 22 handlowa męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 23 handlowa męska,
Krynica Zdrój	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Krzeszowice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Limanowa	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Łodygowice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Maków Małop.	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Mielec	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Mszana Dolna	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,

Muszyna	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Myślenice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Niepołomice	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Nowy Sącz	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 metalowo-drzewna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 dla odzieżowców męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 3 handlowa koedukacyjna,
Nowy Targ	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Oświęcim	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Piaski Wielkie	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Pilzno	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Rabka	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Radomyśl Wielki	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Ropczyce	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Sędziszów-Małopolski	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Siersza	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Skawina	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Stary Sącz	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Sucha	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Szczakowa	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Szczucin	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Tarnów	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 metalowo-drzewna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 ogólna męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 3 żeńska,
Trzebinia	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Tuchów	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Wadowice	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 męska,
„	Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 2 żeńska,
Wieliczka	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Wiśnicz Nowy	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Wojnicz	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Zakopane	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Zator	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,

Żabno	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska,
Żywiec.	Publiczna Szkoła Dokształc. Zawodowa męska.

F. Inspektoraty szkolne.

Województwo Kieleckie.

Będzin z siedzibą w Sosnowcu	Olkusz
Częstochowa	Opatów
Iłża z siedzibą w Wierzbniku	Opoczno
Jędrzejów	Pińczów
Kielce	Radom
Końskie	Sandomierz
Kozienice	Stopnica z siedzibą w Busku Kieleckim
Miechów	Włoszczowa
	Zawiercie.

Województwo Krakowskie.

Biała	Mielec
Bochnia	Myślenice
Brzesko	Nowy Sącz
Chrzanów	Nowy Targ
Dąbrowa	Oświęcim
Gorlice	Pilzno
Grybów	Ropczyce
Jasło	Tarnów
Kraków (miasto)	Wadowice
Kraków (powiat)	Wieliczka
Limanowa	Żywiec.
Maków	

193.

Nr. II. 13347/31. Kraków, dnia 21 listopada 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie § 54 Regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Ponieważ brzmienie § 54 Regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości z dnia 19 grudnia 1925 r. (Dz. Urz. Nr. 2 z 15 stycznia

1926 r.), uzupełnionego okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 kwietnia 1926 r. (Nr. II. 4210/26), ogłoszonym w Dz. Urz. Nr. 7 poz. 56 z 1926 r. (str. 124—125), natrafia na pewne trudności w interpretacji, a to głównie w związku z rozporządzeniem Ministra WR. i OP. z 26 lutego 1931 r. (Dz. Urz. Nr. 3 poz. 29 z 1931 r. i Dz. Urz. Kurat. O. S. K. Nr. 2 z r. 1931, poz. 28), przeto Ministerstwo wyjaśniło rozporządzeniem z dnia 10 listopada 1931 r. Nr. II. S. 21766/31., że uczniowie, którzy w ubiegłym roku szkolnym nie zdali zwyczajnego lub rozszerzonego egzaminu dojrzałości, mogą go zdawać na zasadach tych uprawnień, jakie nabyli w ubiegłym roku szkolnym.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

194.

Nr. II. 13901/31. Kraków, dnia 2 grudnia 1931 r.

Do

Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu w sprawie rozdziałów czynności.

Dyrekcje państwowych gimnazjów zechcą do pięciu dni po otrzymaniu niniejszego numeru Dziennika Urzędowego nadesłać Kuratorjum rozdział czynności w trzech egzemplarzach z uwzględnieniem zarządzeń ogólnych i dla poszczególnych szkół na r. 1931/32.

Będzie to więc zatwierdzony rozdział czynności, obowiązujący w szkołach w danej chwili z ujęciem zmian, które miały miejsce w niektórych szkołach w b. r. szk.

Celem przedstawienia przejrzystego i pełnego rozdziału czynności zechcą Dyrekcje przy sporządzaniu postępować wedle następujących wskazówek:

1. Na stronie czwartej na początku należy wpisać dyrektora (kierownika), poczem w porządku alfabetycznym wszystkich nauczycieli, a więc także przebywających na urlopie płatnym lub bezpłatnym z podaniem rozporządzenia. W odpowiednich rubrykach wymienić charakter służbowy np. profesor, nauczyciel stały, nauczyciel tymczasowy, nauczyciel kontraktowy, zgodnie z posiadanemi dokumentami, dalej stopień służbowy i szczebel, liczbę lat policzalnej służby. Przy nauczycielach tymczasowych i kontraktowych dodać objaśnienie co do kwalifikacji np. niekwalifikowany, egzamin naukowy, egzamin magisterski, pełne kwalifikacje. Przy nauczycielach kontraktowych ewentualnie zaznaczyć, czy odbywają praktykę.

2. Przy wymienianiu przedmiotów należy przy każdej klasie i każdym przedmiocie podać liczbę godzin tygodniowo, poczem ogólną liczbę nauki tygodniowej. W dodatkowych rubrykach „godz. nadl.“ „godz. kontr.“ podać z ogólnej liczby godzin zależnie od lat służby wynikającą liczbę godzin nadliczbowych łącznie z godzinami ponad 125 % u nauczycieli etatowych. U nauczycieli kontraktowych wpisze się ogólną liczbę godzin i w rubryce dla godzin kontraktowych powtórzy się tę liczbę.

W wykazie podkreśli się czerwonym ołówkiem te godziny, które uległy redukcji w stosunku do programu ministerjalnego.

Nie należy w spisie umieszczać nauczycieli, którzy nie pobierają wynagrodzenia ze Skarbu Państwa.

W końcu pod ostatniem nazwiskiem znajdzie się ogólna suma godzin, suma godzin nadliczbowych i suma godzin kontraktowych. Pod temi sumami umieści się nazwisko i imię lekarza i ew. dentysty szkolnego z przyznaną liczbą godzin, której nie będzie się wliczało do ogólnej liczby godzin kontraktowych.

3. Pod nazwiskiem lekarza należy umieścić nazwiska i imiona nauczycieli, będących w stanie nieczynnym lub będących w stadjum przejścia w stan spoczynku.

4. W wewnętrznej części rozdziału czynności należy podać obok klas liczbę uczniów. W gimnazjach koedukacyjnych nadto uwidocznić liczbę uczniów i uczenic. W odpowiednich rubrykach dla każdej klasy i każdego przedmiotu należy wpisać nazwisko nauczyciela i liczbę godzin przedmiotu.

W gimnazjach, w których udziela się nauki dwóch języków nowożytnych, w odpowiednich rubrykach wpisze się liczbę uczniów, pobierających naukę danego języka. O ile w szkole udziela się nauki religji grecko-katolickiej, ewangelickiej lub mojżeszowej, wpisze się także liczbę uczniów w odpowiednich klasach.

Pod ostatnią klasą poda się sumę uczniów, sumę godzin poszczególnych przedmiotów, ogólną sumę godzin, uzgodnioną ze sumą, wykazaną na czwartej stronie rozdziału czynności.

5. Na pierwszej stronie, zaopatrzonej datą, liczbą i podpisem dyrektora, zaznacza się, od którego dnia obowiązuje rozdział czynności.

6. Ewentualnie późniejsze zmiany w rozdziale czynności przedkłada się również w trzech egzemplarzach wedle powyższych wskazówek z wymienieniem tych tylko nauczycieli, u których nastąpiła zmiana. W piśmie przewodniem zawsze zaznaczy się przyczynę zmiany.

7. Ze względu na skromne fundusze na opłacanie godzin kontrakto-

wych nie udziela się obecnie nauki higjeny w kl. VII., w kl. III nie wprowadza się również higjeny, tylko 5 godzin przeznacza się na fizykę z chemją.

8. Kuratorjum nie zwraca zatwierdzonego egzemplarza rozdziału czynności. Dlatego Dyrekcje obowiązane są mieć w aktach czwarty, starannie wygotowany egzemplarz, który zaopatrują odpowiednią uwagą po otrzymaniu zatwierdzenia z Kuratorjum.
9. Kuratorjum wypłaca wynagrodzenie za godziny nadliczbowe i kontraktowe wedle zatwierdzonego rozdziału czynności, a nie wedle przydziału godzin przez Dyrekcję. Do tej konieczności skłania Kuratorjum potrzeba przezornego gospodarowania w ramach przyznanych kredytów przez Ministerstwo W. R. i O. P.
10. Nie można urządzać płatnych zastępstw za nauczycieli, powołanych na Kurs wychowawczy lub metodyczny, oraz chorych przez przeciąg dwóch miesięcy. Po upływie dwóch miesięcy zwróci się Dyrekcja do Kuratorjum z wnioskiem w sprawie zastępstwa.

    Przed uzyskaniem zatwierdzenia wniosku nie można rozdzielać godzin. Dyrekcje są jednak upoważnione do urządzania zastępstw, niepowodujących wydatków ze Skarbu Państwa.
11. Rozdziały czynności zechcą Dyrekcje przedkładać na właściwych drukach.
12. W przyszłości zechcą Dyrekcje zawsze zajrzeć do tych wskazówek przed sporządzaniem rozdziału czynności, aby nie narażać siebie i Kuratorjum na stratę czasu i zbędną korespondencję.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Dr. E. Nowicki* wr.

———

195.

RUCH SŁUŻBOWY.

Seminarja nauczycielskie.

M i a n o w a n y n a u c z y c i e l e m: p. Bolesław Sroka w Tarnowie.

Szkolnictwo powszechne.

P r z e n i e s i e n i w s t a n s p o c z y n k u n a w ł a s n ą p r o ś b ę i z u r z ę d u pp.: Grabowska A. z Barwałdu Dolnego, pow. wadowickiego; Hahorkiewiczowa Marja z Krakowa; Hadina Erwin z Białej; Janik Marjan z Janowa, pow. częstochowskiego; Jasielski Konstanty z Gdowa, pow. wielickiego; Jaworski Franc. z Oleśnej, pow. dąbrowskiego; Kockowa Wanda z Czyrnej, pow. grybowskiego; Karolkowa Józefa z Limanowej; Kochowa Józefa z Krakowa; Kawa Tomasz z Kościelca,

pow. pińczowskiego, Karpowiczowa Marja z Sandomierza; Kopaczowa Jadwiga z Trzetrzewiny ,pow. nowosądeckiego; Kleiberowa Amalja z Targanic, pow. wadowickiego; Korytkowa Aleksandra z Krakowa; Karpiński Oktawjan z Krakowa; Kudziak Michał z Żywca; Kuzak Franciszek z Łososiny Górnej, pow. limanowskiego; Kurzbauer Artur z Krakowa; Kościński Mieczysław z Trzebionki, pow. chrzanowskiego; Kowalski Władysław z Zagorzyc, pow. ropczyckiego; Kozłowski Romuald z Donatkowic, pow. pińczowskiego; Klimkówna Marja z Częstochowy; Lipińska Stefanja z Bochni; Lilienthal Adolf z Krakowa; Landauówna Teodora z Krakowa; Lilling Marja z Krakowa; Łukasiewiczówna Leontyna z Cieszkowic, pow. grybowskiego; Łojek Jakób z Mirzca, pow. iłżeckiego; Łukasik Franciszek z Pustkowa, pow. ropczyckiego; Łowczowski Kazim. z Bieńczyc, pow. krakowskiego; Michałowski Juljan z Żarówki, pow. grybowskiego; Marcowa Stefanja z Tarnowa; Matejkowa Eugenja z Krakowa; Misiewiczówna Helena z Nowego Sącza; Mikułowa Zofja z Trzebini, pow. chrzanowskiego; Matysek Michał z Małej, pow. ropczyckiego; Moszycka Marja ze Stroń, pow. limanowskiego; Müllerowa Antonina z Krakowa; Nawrocka Janina z Bieżanowa, pow. wielickiego; Niewolska Janina z Rącznej, pow. krakowskiego; Okulczyk Józef z Kościelnik, pow. krakowskiego; Ojak August z Luszowic, pow. dąbrowskiego; Polak Józef z Czeladzi, pow. będzińskiego, Patykowa Eugenja z Jodłówki, pow. bocheńskiego; Plucińska Janina z Łapsz Wyżnych, pow. nowotarskiego; Pachel Ferdynand z Andrychowa, pow. wadowickiego; Prusakówna Aniela z Lisiej Góry, pow. tarnowskiego; Pawełkówna Marja z Białej; Piechotowa Marja z Niedźwiedzia Kierz, pow. radomskiego; Pazdanowska Marja z Nowego Sącza; Pankiewicz Wacław z Harklowej, pow. jasielskiego; Rząśnicka Janina z Osielca, pow. makowskiego; Repeciowa Franc. z Niedzielisk, pow. brzeskiego; Rytlowa Weronika z Jaworzna, pow. chrzanowskiego; Reyman Antonina z Krakowa; Radomska Emilja z Brzezinki, pow. wadowickiego; Rozsayówna Ludwika z Tarnowa; Słoniowska Marja z Krakowa; Szymańska Anna z Włodzisławia, pow. jędrzejowskiego; S. Schieówna Eugenja z Białej Niżnej, pow. grybowskiego; Szklarzewiczowa Stanisł. z Łapanowa, pow. bocheńskiego; Suberlakowa Emilja z Myszkowa, pow. zawierciańskiego; Swobodówna Władysł. z Trzciany, pow. bocheńskiego; Szeligiewiczowa Wanda z Chrzanowa; Szustakiewiczowa Bronisława z Trzebini, pow. chrzanowskiego; Szancerowa Salomea z Będzina; S. Skopowska Adela z Bobrku, pow. chrzanowskiego; Seredyńska Emilja z Węgrzców Wielkich, pow. wielickiego; Schwarcówna Zofja z Krakowa; Szypuła Teodor z Tarnowa; Sosiński Wojciech z Wieliczki; Szpakowski Jan

z Krakowa; Serwoński Stanisł. z Brzezinki, pow. oświęcimskiego; Stamla Wojciech z Samocic, pow. dąbrowskiego; Stanek Jan ze Żmigrodu Nowego, pow. jasielskiego; Tworkowska Józefa z Tarnowa; Tournelle Jadwiga z Krzyżowej, pow. żywieckiego; Totoś Ludwik z Ilkowic, pow. tarnowskiego; Tuschówna Marja z Krakowa; Trendoła Jan z Prądnika Białego, pow. krakowskiego; Tatarczuchówna Stanisława z Krakowa; Wójcicka Jadwiga z Częstochowy; Wyczesanowa Stefanja z Zawiercia; Wieczorkowski Edward z Wąchocka, pow. iłżeckiego; Waszkiewiczówna Marja z Krakowa; Witekowa Bronisł. z Tarnowa; Wszołek Jan z Wielkiej Wsi, pow. brzeskiego; Wrześniowski Walerjan z Boruszowej, pow. dąbrowskiego; Winnicka Zofja z Poronina, pow. nowotarskiego; Zieliński Piotr z Koszyc Małych, pow. tarnowskiego; Zalejska Marja z Żarek, pow. zawierciańskiego; Zającowa Marja z Przybradza, pow wadowickiego.

Zmarła: Michalina Kościńska ze Szczucina, pow. dąbrowskiego, dnia 13. VI. 1931 r. w 31 roku życia, a w 10 roku służby nauczycielskiej.

———————

196.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Rada Szkolna Powiatowa w Grybowie ogłasza konkurs na posadę kierownika(czki) 3-kl. szkoły powszechnej w Białej Niżnej. Mieszkania służbowego ani ogrodu niema.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Rady Szkolnej Powiatowej w Grybowie.

———————

Rada Szkolna Powiatowa w Jędrzejowie ogłasza konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych w powiecie jędrzejowskim:

1. 7-mioklasowej publ. szkoły powsz. w Nagłowicach,
2. 6-cioklasowej publ. szkoły powsz. w Węgleszynie.

Pierwszeństwo mają ci kandydaci, którzy ukończyli Wyższy Kurs Nauczycielski. Podania należy wnosić w drodze służbowej do Inspektora szkolnego w Jędrzejowie.

———————

Rada Szkolna Powiatowa w Limanowej rozpisuje konkurs celem stałego obsadzenia posady kierownika 2-klasowej szkoły powszechnej w Stróży.

Budynek o dwóch izbach i mieszkaniu dla kierownika szkoły.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić w przepisanej drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Limanowej.

Rada Szkolna Powiatowa w Makowie Podhalańskim ogłasza konkurs celem obsadzenia następujących posad kierowniczych:

1) 3-kl. szkoły w Kukowie, gruntu 0.5 ha;

2) 2-kl. szkoły w Tokarni, gruntu 0.1 ha, mieszkanie składa się z 2 pokoi i kuchni;

3) 3-kl. szkoły w Toporzysku, gruntu 5 ha, mieszkanie dwupokojowe i kuchnia;

4) 2-kl. szkoły w Wysokiej.

Pierwszeństwo w ubieganiu się o posadę w Toporzysku mają kandydaci posiadający odpowiednie kwalifikacje w dziedzinie gospodarstwa rolnego.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Makowie Podhalańskim.

Rada Szkolna Powiatowa w Mielcu ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia stanowiska kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej męskiej w Mielcu.

Szkoła ma własny budynek piętrowy, murowany, w którym jest mieszkanie dla kierownika szkoły, składające się z trzech pokoi, przedpokoju i kuchni.

Ogród znajduje się przy szkole.

Pierwszeństwo na tę posadę mają nauczyciele lub kierownicy posiadający ukończony Wyższy Kurs Nauczycielski.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić do Rady Szkolnej Powiatowej w Mielcu.

Rada Szkolna Powiatowa w Opocznie ogłasza konkurs na stanowisko stałego kierownkia 3-kl. publicznej szkoły powszechnej w Smardzewicach, gminy Unewel. Przy szkole jest 1 ha ziemi.

Należycie udokumentowane podania winni kandydaci wnosić na ręce Inspektora Szkolnego w Opocznie.

Rada Szkolna Powiatowa w Sosnowcu ogłasza konkurs na następujące posady kierowników publ. szkół powszechnych w powiecie będzińskim:

1) 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Będzinie — mieszkania przy szkole niema;

2) 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 4 w Będzinie (żeńska) — mieszkania przy szkole niema;

3) 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 4 w Czeladzi (żeńska) — mieszkania przy szkole niema;

4) 7-kl. publ. szkoły powsz. w Niemcach — mieszkania przy szkole niema;

5) 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 3 w Strzemieszycach W. (żeńska) — mieszkania przy szkole niema;

6) 6-kl. publ. szkoły powsz. w Strzemieszycach Małych, mieszkanie pokój z kuchnią;

7) 5-kl. publ. szkoły powsz. w Psarach, gm. Łagisza — mieszkanie pokój z kuchnią;

8) 3-kl. publ. szkoły powsz. w Łośniu, gm. Łosień — mieszkanie pokój z kuchnią;

9) 3-kl. publ. szkoły powsz. w Ożarowicach, gm. Ożarowice — mieszkanie pokój z kuchnią;

10) 3-kl. publ. szkoły powsz. w Strzyżowicach, gm. Bobrowniki — mieszkanie 2 pokoje z kuchnią;

11) 2-kl. publ. szkoły powsz. w Siemoni, gm. Ożarowice, mieszkanie pokój z kuchnią;

12) 2-kl. publ. szkoły powsz. w Sarnowie, gm. Łagisza — mieszkania przy szkole niema.

Kandydaci winni się wykazać przynajmniej 2-letnią służbą w charakterze nauczycieli stałych w szkolnictwie publicznem i pełnemi kwalifikacjami.

Kandydaci, ubiegający się o posady, posiadający ukończony Instytut Nauczycielski, względnie Wyższy Kurs Nauczycielski lub kwalifikacje, będą mieli pierwszeństwo.

Udokumentowane podania składać należy w drodze służbowej na ręce Inspektora Szkolnego w Sosnowcu.

———————

Rada Szkolna Powiatowa w Tarnowie ogłasza niniejszem konkurs celem stałego obsadzenia posad kierowników publicznych szkół powszechnych w następujących miejscowościach:

1) 2-klasowej w Ilkowicach;

2) 5-klasowej w Lisiej Górze (z zastrzeżeniem pierwszeństwa dla kandydatów posiadających egzamin W. K. N.);

3) 3-klasowej w Łęgu ad Partyń;

4) 1-klasowej w Pawęzowie;

5) 7-klasowej męskiej im. M. Kopernika w Tarnowie;

6) 7-klasowej żeńskiej im. M. Konopnickiej w Tarnowie;

7) 4-klasowej w Zaczarniu;

8) 4-klasowej w Wierzchosławicach;

9) 3-klasowej w Mościcach.

Przy szkole ad 1. 2 pokoje i kuchnia, oraz 1 mórg gruntu, ad 2. 2 pokoje i kuchnia oraz 3 morgi gruntu, ad 3. 2 pokoje i kuchnia oraz 2 i 1/2 morga gruntu, ad 4. 2 pokoje i kuchnia, gruntu niema, ad 5. 4 pokoje i kuchnia, oraz ogród szkolny, ad 6. 4 pokoje i kuchnia, ogrodu szkolnego niema, ad 7. 1 pokój i kuchnia oraz 2 morgi gruntu dzierżawnego, ad 8. 2 pokoje i kuchnia oraz 3/4 morga gruntu, ad 9. niema mieszkania ani gruntu.

O posady, wymienione w punktach 5 i 6, mogą ubiegać się kandydaci posiadający egzamin W. K. N. względnie wydziałowy.

Podania należycie udokumentowane wnosić należy w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Tarnowie.

———

Rada Szkolna Powiatowa w Wieliczce ogłasza konkurs na stanowiska kierowników następujących publicznych szkół powszechnych:

a) 7-kl. publicznej szkoły powszechnej w Gdowie. Mieszkanie o 3-ch pokojach i kuchni w osobnym budynku na wykończeniu, ogród owocowy i pole o obszarze 800 sążni kw.

Wymagany W.K.N. oraz dowody umiejętnego prowadzenia oświaty pozaszkolnej.

b) 2-kl. publicznej szkoły powszechnej w Janowicach. Mieszkanie służbowe o 2-ch pokojach i kuchni. Pole z ogrodem o obszarze 50 a.

Należycie udokumentowane podania należy wnosić w drodze służbowej do Rady Szkolnej Powiatowej w Wieliczce.

———

Rada Szkolna Powiatowa w Żywcu ogłasza konkurs na stanowiska:

1) Kierownika publicznej 3-klasowej szkoły powszechnej Nr. 1 w Koszarawie. Budynku szkolnego własnego niema, mieszkania niema, gruntu ornego niema.

2) Kierownika 6-klasowej szkoły powszechnej im. Królowej Jadwigi w Łodygowicach. Budynek szkolny własny w dobrym stanie, mieszkanie służbowe składa się z 2 pokoi i kuchni, gruntu niema, ogród szkolny 4 a, stacja kolejowa w miejscu, znakomita komunikacja z Białą Małopolską.

3) Kierownika 4-klasowej szkoły powszechnej Nr. 1 w Rycerce Górnej. Mieszkanie służbowe składa się z 2 pokoi i kuchni, gruntu ornego niema, stacja kolejowa w Rajczy w odległości 8 km.

4) Kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej w Sopotni Wielkiej. Budynek szkolny własny w dobrym stanie, mieszkanie nauczycielskie składa się z 3 pokoi i kuchni, gruntu niema.

5) Kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej Nr. 2 w Ujsołach. Budynku własnego niema, gruntu niema.

6) Kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej Nr. 3 w Ujsołach. Budynek własny w dość dobrym stanie, mieszkanie służbowe składa się z 2 pokoi i kuchni, gruntu niema.

7) Kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej Nr. 4 w Ujsołach: Budynek szkolny własny w bardzo dobrym stanie, mieszkanie nauczycielskie 2 pokoje i kuchnia.

8) Kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej w Zarzeczu. Budynek szkolny własny, mieszkanie służbowe 2 pokojowe, gruntu ornego niema, do stacji kolejowej 1 km.

Podania należycie udokumentowane należy wnieść drogą służbową do Rady Szkolnej Powiatowej w Żywcu.

197.
KOMUNIKATY.

Ministerstwo Skarbu zawiadomiło rozporządzeniem z dnia 5 listopada 1931 r. L. D. VII. 1411/1/31, że p e n s j a o r d e r o w a, przypadająca kawalerom orderu „Virtuti Militari" za rok 1932, m a b y ć w y p ł a c o n a j e d n o r a z o w o w pełnej wysokości w terminie, począwszy o d d n i a 2 s t y c z n i a 1932 r. na zasadach, ustalonych zarządzeniem tegoż Ministerstwa z dnia 4 marca 1929 r., L. D. VII. 313/2.

Wobec ustawicznie powtarzających się pomyłek p r z y p o m i n a s i ę, że podania o dopuszczenie do egzaminu eksternów Wyższego Kursu Nauczycielskiego k i e r o w a ć n a l e ż y b e z p o ś r e d n i o do Komisji Egzaminacyjnej, Kraków Wawel 9 (lokal Państwowego W. K. N.).

Opłatę egzaminową należy albo dołączyć do podania albo przesłać przekazem pocztowym do Kasy Skarbowej Nr. 1 w Krakowie celem wpłacenia na rachunek bieżący Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Krakowie Nr. 114 „B" z wyszczególnieniem na jaki cel pieniądze są przeznaczone.

Zawiadomienie. W ostatnich dniach zatrzymano fałszywy bilet bankowy 500-złotowy. Typ II.

Falsyfikat wykonany na papierze odmiennym co do gatunku, lecz zbliżonym do papieru biletów autentycznych.

Znak wodny w medaljonie wytłaczany mechanicznie w gotowym papierze.

Obraz przedniej strony jest o 3.5 mm, a odwrotnej o 1.5 mm krótszy od obrazu biletu autentycznego.

Kolory farb nieco brudne, zbliżone jednak do kolorów biletów autentycznych.

Portret Kościuszki mało plastyczny, cieniowany jest grubszemi linjami.

Rysunki giloszowe i ornamentacyjne wykonane linjami grubszemi, miejscami przerywanemi i zalanemi.

Żółty kolor tła tak w medaljonie jako też na całej powierzchni obu stron biletu jest słabo widoczny.

Druk w tekście i klauzuli nierówny, rozlany, kontury liter nie są tak ostre, jak na bilecie autentycznym.

Cyfry numeru mają wykrój odmienny.

Numeracja i podpisy są koloru szaro-czarnego, podczas gdy na biletach autentycznych intensywnie czarnego.

Falsyfikat wykonany jest udatnie i — mimo błędów i usterek w druku na pierwszy rzut oka trudny do rozpoznania.

Bank Polski.

Towarzystwo Akcyjne Fabryk Ołówków St. Majewski, Sp. Akc. w Pruszkowie, dostarczy bezpłatnie i bezpośrednio (dla szkół powszechnych za pośrednictwem pp. Inspektorów szkolnych) tablice wzorów fabrykacji ołówka i piór stalowych.

Wysyłka tychże dokonywana będzie stopniowo. Wspomniane Towarzystwo Akcyjne dostarczyło już te tablice szkołom zawodowym w związku z pismem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 września b. r. L. III. T/5204/31.

Stowarzyszenie „Służba obywatelska“ w Krakowie, pracujące na terenie zawodowych szkół żeńskich, podjęło wydawnictwo pt. „Życiorysy zasłużonych kobiet“, przeznaczone dla uczenic szkół żeńskich wszelkiego typu.

Dotąd wyszły cztery następujące życiorysy:

1. Dr Józefa Joteyko (uczona), w opracowaniu Jadwigi Petrażyckiej-Tomickiej.
2. Barbara Żulińska (matka-obywatelka), w opr. Heleny Witkowskiej.
3. Jane Addams (pracownica społeczna), w oprac. Wandy Krzyżanowskiej.
4. Emma Pieczyńska (wychowawczyni z powołania), w opr. Heleny Witkowskiej.

Cena trzech pierwszych broszur po 60 gr, czwartej 80 gr. Dalsze broszury w opracowaniu.

Kuratorjum zwraca uwagę Kierowników i Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół powszechnych na „Czasopismo Przyrodnicze Ilustrowane, organ Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica w Łodzi“ (Łódź, Muzeum Przyrodnicze, Park Sienkiewicza), które zostało uznane przez Min. W. R. i O. P. (Dzien. Urz. Min. z 1928 r. str. 510) za godne polecenia do bibljotek nauczycielskich ze względu na dużą wartość artykułów dydaktycznych, pedagogicznych i naukowych z różnych dziedzin.

Zawiadamia się, że Kurja Biskupia w Częstochowie powierzyła obowiązki wizytatorów nauki religji:

w powiecie częstochowskim: w dekanacie Kłobuckim, ks. Mieczysławowi Graczykowskiemu, prob. i wicedziekanowi w Dankowie;

w powiecie będzińskim: w dekanacie będzińskim, ks. Szmbelanowi Franciszkowi Goli, prob. i dziekanowi w Niwce;

w powiecie będzińskim: w dekanacie sączowskim, ks. Szambelanowi Bolesławowi Pieńkowskiemu, prob. i dziekanowi w Siemoni;

w powiecie zawierciańskim: w dekanacie zawierciańskim, ks. Adamowi Opalskiemu, prob. w Łazach i ks. Aleksandrowi Witczakowi, prob. w Włodowicach;

w powiecie zawierciańskim: w dekanacie żareckim, ks. Bolesławowi Kotnowskiemu, prob. i wicedziekanowi w Niegowie.

Referat Pośrednictwa Pracy przy Bratniej Pomocy Medyków U. J. w Krakowie poleca w ciągu roku szkolnego jakoteż na okres wakacyjny sumiennych i rutynowanych korepetytorów z zakresu programów szkolnych ze specjalnym uwzględnieniem nauk przyrodniczych i klasycznych.

Zgłoszenia przyjmuje: Referat Pośrednictwa Pracy przy Bratniej Pomocy Medyków U. J. w Krakowie, ul. Grzegórzecka 20, „Dom Medyków".

Warunki umieszczenia ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym K. O. S. K.:
Cała strona (180 m/m — 60 wierszy) zł 120.—. Pół strony (90 m/m — 30 wierszy) zł 65.—. Ćwierć strony (45 m/m — 15 wierszy) zł 35.—. Wiersz zawiera przeciętnie 12 wyrazów. Ogłoszenia mniejsze niż $^1/_4$ kolumny liczy się od wyrazu po 20 groszy za wyraz.

Ogłoszenia umieszcza się tylko po zapłaceniu zgóry przypadającej należności. Konto Nr. 402.001 w P. K. O. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ul. Wielopole 19.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6 zł, półrocznej 3 zł. Numer pojedynczy 50 gr. Konto w P. K. O. Nr. 402.001.

198.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Dobra wola zasadniczym czynnikiem obywatelskości.

1.

Dawno już nie przeżywała Polska epoki, w którejby tyle mówiono i pisano o szkole, o uczeniu i wychowaniu, jak właśnie teraz.

Piszą wszyscy: publicyści i literaci, nauczyciele i uczniowie, teoretycy pedagogji i rodzice, kler i ludzie świeccy. Czytając nieprzeliczone artykuły, listy, wywiady i całe nawet książki o tak zwanym ideale wychowawczym, zauważymy bez trudu, że to wcale nie ideał, ale mnóstwo ideałów. Co głowa, to rozum.

Skądże ten wielki nawał mniemań, skąd ci teoretycy-amatorowie, skąd moda pisania o szkole?

Różne są przyczyny zjawiska. Wystarczy wymienić jedną, a już się rzeczą stanie jasną, że szukać ich należy nietylko w szkole i szkolnictwie, nietylko w życiu narodu i prawdziwych tego życia potrzebach, ale często tam właśnie, skąd do szkoły jest bardzo daleko.

Pisują mianowicie dziś o szkole i uczeniu gazeciarscy bojownicy różnych stronnictw i kierunków politycznych. Rozumiemy ich. Gdy jakieś stronnictwo leci w gruzy, gdy mu się wyznawcy, jak ryby z poszarpanego niewodu, wymykają, szuka ono zawzięcie nowego narybku: poluje na młodzież.

Na srokatem tle tej pedagogiki politycznej rysuje się naprawdę uroczyście jeden tylko ideał, przed którym szkoły państwa polskiego muszą uchylić czoła: ideał wychowania państwowego. Że i temu szlachetnemu i poważnie uzasadnionemu ideałowi imputują ci i owi zwykłe szalbierstwo partyjnicze, to tylko dowód specyficznej megalomanji i wojowniczości poszczególnych stronnictw. Każde z nich wierzy albo tylko udaje, iż wierzy w zbawczą, absolutną jedyność swojej doktryny i swojego przywódcy lub przywódców.

Lecz nie zamierzam dziś polemizować z partyjkami. Nie zamierzam także przyłączyć się do frazeologicznego chóru tych wszystkich, którzy istne ronda wygrywają na temat wychowywania obywateli, a wcale w to nie wchodzą, że obywatel nie jest konstrukcją mechaniczną ani preparatem chemicznym, lecz jest tylko szczególnym przypadkiem człowieka.

Spotkałem ostatniemi miesiącami kilka artykułów, które wykroczyły wyraźnie poza frazes i wskazywały konkretne sposoby uobywatelania młodzieży. Streszczać owych artykułów ani powoływać się na ich teoretyczny dorobek wcale nie zamierzam. Pragnę zato kilka myśli dorzucić, które — śmiem sądzić — jeszcze to i owo rozjaśnią i może pewną pożyteczną refleksję w rozpęd tak zwanego wychowania obywatelskiego wprowadzą.

2.

Z małych ludzi nie stworzymy przez proste zesumowanie wielkiego narodu ani wielkiego państwa. Stworzylibyśmy może mrowisko, ale

i mrowisko stworzylibyśmy pod warunkiem, że udałoby się nam znaleźć człowieka takiego, któryby potrafił wymyślić owemu mrowisku prawo tak właśnie niezachwiane i taki posłuch umożliwiające, jak prawo instynktu.

„Dziwy“ instynktu są wciąż jeszcze dziwami i liczone bywają przez wielu poprostu między objawy cudownej jakiejś ingerencji bóstwa. Nie potrafilibyśmy zorganizować nowego zbiorowiska zwierząt, nowych jakichś mrowisk pod rządami instynktu, choć przecie mamy wzory pośród pszczół i innych owadów. Dla ludzkości zaś wzorów nie mamy żadnych. Sądzę bowiem, że tak naprawdę w mrówki ani siebie, ani swych bliźnich nikt na świecie przerobić nie pragnie. Ludzkość to zawsze stożek, to wieloszczytowy jakiś układ orograficzny, a nie płaski teren jednakowości. To samo dotyczy narodu oraz tego zespołu osobników ludzkich, który nazywamy ogółem obywateli państwa.

Szczytów niższych i wyższych, o których wspomniałem w alegorji, koniecznie nam potrzeba, a potrzeba właśnie dlatego, że muszą one zastąpić instynkt, t. j. kierować życiem społeczeństwa. Warto zaś zaznaczyć, iż kierowanie życiem zbiorowiska ludzkiego jest zadaniem znacznie trudniejszem, niż kierowanie gromadą istot bardziej pod względem fizycznym i psychicznym jednakowych.

Kierowania, o którem mówimy, nie należy rozumieć ciasno: myślę o tworzeniu i wprowadzaniu w życie wszelkich dóbr materjalnych i duchowych, a więc o wynalazczości, o prawodawstwie, o nauce, o sztuce i o wielu sprawach innych, których wartości udowadniać chyba nie potrzeba.

Gdyby istniał jakiś niezawodny aparat, któryby wyznaczał i wymierzał uzdolnienia i skłonności ludzkich jednostek, możnaby z łatwością wydzielić z wielkiej masy narodu indywidua zdolniejsze i do zadań kierowniczych dysponowane i urządzić dla nich szkołę wyższą, zapewne cudownie prosperującą i wspaniale całemu społeczeństwu pożyteczną. Wydzieliwszy i odpowiedniemu wychowaniu przekazawszy przyszłych Peryklesów, Napoleonów, Batorych, Staszyców, Żeromskich i t. d., moglibyśmy resztę potraktować masowo i naprawdę już tylko w obywatelskości t r e s o w a ć.

Ale rzeczywistość jest całkiem inna. Niezawodnych aparatów do odkrywania przyszłych wybitności nie znamy. Nadzieje i rachuby budować musimy na tem tylko przekonaniu, że w tłumie trafi się raz po raz jednostka wybitniejsza. Dlatego ideał wychowawczy musi być wyższy nad pozytyw koniecznej czy wystarczającej przeciętności.

Oto właśnie arystokratyzm tego ideału: nie niwelować, nie sprowadzać wszystkiego do formułki i tresury, ale mierzyć wyżej, aby utrafić tak wysoko, jak właśnie społeczeństwu i narastającym dziejom potrzeba.

Nie myślę, jakby może kto złośliwy przypuszczał, że jeden bardzo wysoki ideał, jeden bogaty program nauk obowiązywałby wszystkich. Mogą być i muszą być wysokości i poziomy różne. Proszę jednak, by mi Czytelnik pozwolił wyrażać się ogólnie. Co tu mówimy o jednym poziomie ogólnym, można z łatwością odnosić do każdego poziomu szczególnego i oddalić od siebie niepokój o ideał wykształcenia zbytkownego, groźny może lub co najmniej podejrzany w demokratycznem i nerwowo pędzącem naprzód życiu państwa dzisiejszego.

3.

„Szkoła winna wychowywać obywateli" — powiadają dziś niemal wszyscy. Zdaniem naszem (nieodosobnionem zresztą bynajmniej) można obywatela wychować tylko w jeden sposób: można go mianowicie wypracować z człowieka. Powiedziałbym nawet, że trzeba go wychowywać w człowieku i z człowiekiem, ponieważ obywatel państwa ludzkiego daje się pomyśleć tylko w wymiarach człowieka.

Morał państwowości i obywatelskości możnaby ostatecznie wtresować. Ale czy ludzie wytrzymają w pręgierzu samej tylko tresury, czy wytrzymają długo, zawsze?

Pierwszy z brzegu szlachetny albo nieszlachetny buntownik zbudzi wokół siebie tych posłusznych, co, hasłami tresury uśpieni, automatycznie szli pracować, ponosić rany i ginąć, i cóż wtedy? Wywróci się wszystko! Rewolucja, chwilowe porywy, chwilowe efekciarstwo, chwilowe bohaterstwo i t. d., a w skutkach długotrwały zamęt i znów tresura a b o v o.

Gdyby nawet takie niebezpieczeństwa tresowanemu społeczeństwu nie groziły, musielibyśmy się liczyć z czynnikiem jeszcze jednym, a całkiem pozytywnym: z niechęcią i nieposłuszeństwem uczniowskiem każdej jednostki zdolniejszej i z natury już samodzielniejszej.

Nie chcąc być w wywodach romantykiem, musiałem tak długiego użyć wstępu i tak wyraźnie usunąć ze swych rozważań ewentualność pominięcia c z ł o w i e k a w dziele wychowywania obywatelskiego.

O tym jednak człowieku w numerze następnym.

(C. d. nast.).

Tadeusz Bocheński.

———————

Zadanie nauczyciela w walce z alkoholizmem.

Każdy rozumny obywatel, patrzący w przyszłość, pragnie, żeby nasza Ojczyzna była potężna, szczęśliwa.

Przyszłość należy, jak wiadomo, do ludów fizycznie i moralnie zdrowych. Stąd płynie dla jednostek, społeczeństwa i Państwa obowiązek usuwania przeszkód, stojących na drodze prawdziwego postępu.

Do takich niebezpieczeństw, zagrażających postępowi, należy bezsprzecznie alkoholizm, t. j. używanie i nadużywanie trunków wyskokowych.

Piją biedni i bogaci, starzy i młodzi, weseli i smutni, zdrowi i chorzy, głodni i syci. Uświęcone tradycją zwyczaje każą pić przy wszystkich ważniejszych wydarzeniach w życiu człowieka, bo inaczej niema zabawy, niema animuszu.

Niestety! Jak używanie alkoholu nie przechodzi bez śladu na pijącym, tak też nie przechodzi bez śladu na jego otoczeniu, rodzinie a szczególniej na niedorosłych członkach rodziny, zupełnie zawisłych od jej losu, na dzieciach i młodzieży.

Dzieci alkoholików pozostają w domu najczęściej bez opieki, brak im nieraz najniezbędniejszych środków do życia, pożywienia, odzieży, dachu nad głową, godziwej rozrywki, środków naukowych i cierpią nieraz prawdziwe katusze. Kary wymierzają alkoholicy dzieciom często niesprawiedliwe, dziecko to czuje, buntuje się przeciw takiemu postępowaniu, traci szacunek dla rodziców, a w duszy jego budzi się nawet chęć odwetu.

Czyż może być w takich warunkach mowa o regularnem uczęszczaniu do szkoły i systematycznej pracy ucznia? Nieraz brak odzienia lub pożywienia zatrzymuje dziecko w domu. Czasem słabo rozwinięte, bo dziedzicznie obciążone i w niehigjenicznych warunkach chowane dziecko, nie może podołać lekcjom. Ojciec z powodu nieprzytomnego stanu i ekscesów, wyrabianych po pijanemu, poniża się w oczach potomka, który się przyzwyczaja do lekceważenia go, płata mu złośliwe figle, staje się krnąbrny, uparty i przezywa go, choć nie jest pewnym, czy nie dosięgnie go kara. Lenistwo — kłamstwo, lekkomyślność i rozpasanie — sam tryb życia w takiej rodzinie wyrabia. Złe instynkty już rozbudzone, zły przykład działa potężnie i nieustannie, stąd jeden krok na drogę pijaństwa i występku. Nic więc dziwnego, że dzieci pijaków same są najczęściej pijakami, złodziejami, włóczęgami i prostytutkami. Często czytamy w dziennikach o młodocianych, zaledwie kilkunastoletnich, a już wyrafinowa-

nych przestępcach. Gdybyśmy mogli przeglądnąć ich życie, ujrzelibyśmy z pewnością na dnie jako moralnego sprawcę występku alkoholizm, panujący w domu rodzicielskim.

Musimy także wziąć pod uwagę dziedziczne działanie alkoholu.

Taki jest pośredni wpływ alkoholu na młodzież, przypatrzmy się teraz wpływowi bezpośredniemu.

Rodzice są niekiedy przekonani, że alkohol jest czemś dobroczynnem, że wytwarza piękność u dzieci i silne kości. Inni znów używają alkoholu jako środka uspakajającego niemowlęta.

Tak więc najmniejsze nawet pociechy kosztują trunków wyskokowych.

Daleko więcej jest on rozpowszechniony pomiędzy młodzieżą szkolną tak szkół powszechnych, jak średnich i zawodowych.

Dowodzą tego statystyki, przeprowadzone w Polsce i zagranicą.

Kwestjonarjusz w sprawie używania alkoholu przez uczącą się młodzież, rozesłany w b. roku do wszystkich szkół powiatu opatowskiego, dał następujący wynik:

	Ilość dzieci	Nie piją 29·3%	Piją 70·7%	Piją czasem 65·5%	Piją często 8·4%	Piją codzień 0·9%	Upijają się 2·5%
Chłopcy	4152	1078	3074	2844	404	44	186
Dziewczęta	4029	1320	2709	2518	284	26	26
Razem	8181	2398	5783	5362	688	70	212

Zatem na 8181 uczącej się młodzieży 5783, tj. 70.7%, używa trunków alkoholowych, a 212 (2.3%) upija się!

A jest to zaledwie drobna część dziatwy szkolnej, bo otrzymałem odpowiedzi tylko od 36 szkół powszechnych, 2 średnich i 1 zawodowej naszego powiatu.

Dla ilustracji przedstawię także statystykę szkół Ostrowca nad Kamienną: (Strona 403).

A więc w ośrodku przemysłowym i handlowym, liczącym przeszło 30.000 mieszkańców, na 3.552 badanej młodzieży szkolnej wypada 2.870 (80.8%) pijących trunki wyskokowe, 518 (14.5%) pijących często, 163 (4.5%) nadużywających alkoholu.

Wreszcie zauważyć należy, że w naszym Ostrowcu są 53 zarejestrowane miejsca sprzedaży napojów alkoholowych.

Rodzaj szkół	Płeć	Ilość dzieci	Nie piją	Piją	Piją czasem	Piją często	Piją codzień	Upijają się
Szkoły powszechne (5)	Chłopcy	1363	155	1208	901	276	33	97
	Dziewczęta	1595	377	1218	983	212	15	23
Szkoły średnie (2)	Chłopcy	304	102	202	206	19	—	33
	Dziewczęta	171	29	142	139	4	1	2
Szkoła zawodowa	Chłopcy	119	19	100	93	7	—	8
Razem		3552	682 (19·2%)	2870 (80·8%)	2322 (65·3%)	518 (14·5%)	49 (1·3%)	163 (4·5%)

Z jakich powodów używają dzieci, uczęszczające do szkoły, alkoholu?

Odpowiadają na to pytanie jednakowo prawie wszyscy nauczyciele: Rodzice i starsi wiekiem namawiają i przymuszają niedoświadczoną młodzież do picia wódki, piwa, wina przy każdej sposobności, szczególnie w święta i uroczystości rodzinne jak wesela, chrzciny, pogrzeby i t. p.

Nadto dzieci posyła się po trunki do szynku i dziecko nieraz z zaprószoną głową a niepełną flaszką wraca do domu; ojcowie wodzą nawet dzieci po szynkach, jak to można zauważyć w naszem mieście.

W sferach inteligentnych piją dzieci różne rzekomo wzmacniające wina owocowe i piwa najczęściej na polecenie rodziców lub (o zgrozo!) lekarza, przyczem nawet wykształcone matki zmuszają nieraz oporne dzieci. Uczniowie starszych klas szkół średnich, seminarjów nauczycielskich i zawodowych piją głównie z chęci naśladowania starszych, piją w domu rodzicielskim i po stancjach z kolegami. Pijatyka gromadna, na umor, przepędzenie nocy w knajpie, jest gorącem marzeniem niejednego młodzieńca i zdarza się niestety w większych miastach, że uczeń prosto z szynku przychodzi do szkoły.

Przypatrzmy się działaniu alkoholu na ciało i ducha młodej generacji.

Głęboko zakorzenione jest mniemanie, że napoje alkoholowe mają wartość spożywczą, gdy przeciwnie, działają trująco na organizm;

cierpi na tem, przemiana materji i następuje zastój we wzroście organizmu.

Równie szkodliwie działa na serce, żołądek, wątrobę, nerki, a przedewszystkiem na ustrój nerwowy. Dalej przygotowuje podkład do takich chorób jak krzywica, gruźlica, różne choroby nerwów n. p. epilepsja i t. d. Wykazali to Bunge, Forel, Kraepelin, z naszych uczonych Benedykt Dybowski, Rafał Radziwiłłowicz i inni.

Nie lepiej niż na ciało działa alkoholizm na zdolności duchowe. Wiele nauczycieli wyraża przekonanie na podstawie długoletniej praktyki pedagogicznej, że dzieci, pijące częściej trunki alkoholowe, uczą się słabiej od innych, są trudne do prowadzenia, nieraz anormalne lub umysłowo upośledzone.

Badania naukowe Kraepelina, Radziwiłłowicza i innych stwierdziły, że używanie alkoholu osłabia zmysły, zdolność pojmowania i asocjację wyobrażeń, powoduje powierzchowne ich przerabianie, prowadzi do rozluźnienia w myśleniu, co szczególniej jest widocznem we wnioskowaniu i osłabia pamięć, a pozwala bujać swobodnie fantazji, obniża uwagę i czyni umysł podatnym wszelakim złudzeniom. Stąd zrozumiałe, że im częstsze użycie alkoholu, tem gorsze postępy w nauce.

Nie lepiej wpływa alkohol na uczucia. W pierwszej chwili potęguje nieraz uczucia altruistyczne, patrjotyczne i t. d., rozbudza pragnienia wielkich czynów, lecz to wszystko słomiany ogień, bo po niedługim czasie następuje ogólne przytępienie, ogólne obniżenie poziomu wrażliwości, zmysłu obserwacji, zdolności samokrytyki i uczuć szlachetnych, a co więcej, przygotowuje grunt egoizmowi, mściwości, kłamstwu, chęci dogadzania sobie, wybujałej ambicji, przecenianiu swej wartości pod względem wykształcenia, zdolności i t. d., a natomiast nieuszanowaniu godności własnej.

Dalej — używanie alkoholu wpływa niekorzystnie na wolę: młodzież, używająca napojów wyskokowych, reaguje na podniety zewnętrzne gorzej, nie umie nad sobą panować, brak jej szybkiej decyzji, silnej woli i wytrwałości.

Wreszcie używanie alkoholu jest z tego względu niebezpieczne, ponieważ, osłabiając wolę, może młodych ludzi doprowadzić do nałogowego picia, która to namiętność rujnuje życie człowieka.

Wogóle jest więc alkoholizm poważną przeszkodą do wyrobienia w młodzieży silnego, etycznego charakteru.

Szczególniej jednak wielkie szkody wyrządza w czasie przejściowym dojrzewania, działając bowiem podniecająco, przeszkadza spokojnemu, naturalnemu kształtowaniu się szkieletu i muskułów, osła-

bia i niszczy zdolności, a potęguje popędy płciowe i tak już w tym okresie rozbudzone, a ponieważ młodzież w wieku przekory jest często zamknięta w sobie, sprowadza nieraz fizyczną i moralną ruinę i całkowite zmarnowanie się zdolnego i wiele obiecującego chłopca lub panienki.

Co robić, aby tym strasznym konsekwencjom zapobiec?

W wielu krajach zajęto się już gorąco tą sprawą, zaprowadzając po szkołach obowiązkowe nauczanie o szkodliwości alkoholu. Szwecja, Norwegja, Finlandja, Danja znane są z ruchu abstynenckiego. Żyją tam narody silne, zdrowe, oświecone, dobrze zagospodarowane.

(Dok. n.). Piotr Dobrowolski.

U progu tegorocznej kampanji oświatowej. — Kilka uwag i myśli.

(Dokończenie).

Przedewszystkiem zaś musimy pomóc wprowadzić w pracę społeczno-oświatową pewien ład i porządek. Musi zaistnieć podział pracy według zainteresowania i zamiłowania a z nim większa za nią odpowiedzialność. Winno nastąpić uporządkowanie pracy oświatowej ogólnokształcącej. Z natury rzeczy musi ją objąć nauczycielstwo, ale prowadzić inaczej niż dotychczas. Zakres pewnych wiadomości ogólnych, program nauki o państwie — że te tylko wymienię — nie może być inny np. dla członków Zw. Strzeleckiego a innych dla członków Stow. Młodzieży Polskiej. Nie dla siebie, ale dla Polski mają one wychowywać swych członków. I jeżeli jakaś organizacja w swej pracy gubi gdzieś Polskę, jeżeli więcej myśli o celach własnych a na drugi plan zesuwa państwo i jego interes — to uważam, że w takiej pracy, my społecznicy brać udziału nie możemy.

Skoro zaś praca społeczna w organizacjach młodzieżowych idzie trzema torami, ogólno-oświatowa, przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego oraz przysposobienia zawodowego (konkursy rolnicze) i jeśli za każdy dział tej pracy jest ktoś odpowiedzialny — to nam prócz przypadającej części wypada zrobić jeszcze jedno, dopilnować, by ten ład i porządek w organizacji pracy społeczno-oświatowej był respektowany. Przy takiem postawieniu rzeczy organizacje społeczne będą miały więcej czasu i będą musiały więcej uwagi poświęcić sprawie pogłębienia zrozumienia zasad ideowych wśród swoich członków. Będzie to z korzyścią dla nich samych i dla ich członków, którzy lepiej zrozumieją, dlaczego należą do tej a nie innej organizacji. Niewątpliwie zyska też na tem dużo etyka naszego życia publicznego.

O to szereg luźnych uwag i myśli, które się nasunęły u progu nowego roku naszej pracy. Wł. Żyła.

Zapiski bibljograficzne.

Iskry: Tygodnik ilustrowany. Redakcja i Administracja: Warszawa, Warecka 14. Prenumerata rocznie z przesyłką pocztową zł 19.60.

Iskry rozpoczynają swój nowy rok przed Bożem Narodzeniem, dlatego warto już teraz przypomnieć o nich tym wszystkim, którym czytelnictwo młodzieży i rozwój czytelni szkolnych leży na sercu. Pismo jest tak redagowane, że, opierając się na psychologji zainteresowań młodzieży, jednocześnie te zainteresowania rozszerza i pogłębia.

Są tu więc poza działem beletrystycznym (ciekawe powieści, poezje itd.), artykuły naukowe, wiadomości o różnych wynalazkach i cudach techniki, opisy podróży i wycieczek, wspomnienia historyczne itd. Wszystkie te artykuły, pisane żywo, muszą zaciekawić młodzież, zbliżyć ją do zagadnień naukowych doby obecnej i rozszerzyć jej horyzonty myślowe. Jeszcze jednak bardziej charakterystyczne dla Iskier jest budzenie zainteresowań dla życia społecznego i państwowego. Służy temu celowi „Gazetka", rozpoczynająca każdy numer i zawierająca działy: „Z całej Polski"; „Z zagranicy"; „Polska a obcy"; „Życie gospodarcze"; oraz artykuły aktualne związane z rocznicami, uroczystościami lub zdarzeniami bieżącemi w Polsce.

Ponadto rozwijają Iskry uczucia obywatelskie przez nawiązywanie łączności między szkołami, między harcerzami, przez ukazywanie piękna polskiej ziemi, krajobrazów i zabytków. Podkreślane są stale momenty, mogące podnieść młodzież etycznie, wywołać kult dla bohaterstwa, uznanie dla różnych wyższych wartości życia. Hasło iskrowe „Uśmiechnij się", powtarzając się z różnych okazyj w każdym numerze, szerzy zdrowy optymizm i wywołuje młodociany rozmach. Przeróżne konkursy pobudzają do samodzielnej pracy. Wreszcie trzeba jeszcze wspomnieć o serdecznym kontakcie, jaki się nawiązuje między redakcją a czytelnikami („Nasze listy") i między poszczególnymi czytelnikami („Kącik dobrych znajomych").

Z tych wszystkich względów warto jest szerzyć znajomość Iskier pośród młodzieży szkolnej (począwszy od klasy IV gimn.), mogą się one stać poważnym sprzymierzeńcem nauczyciela w jego pracy wychowawczej.

M. Chrzanowska.

Wśród książek dla młodzieży przed gwiazdką.

Dominującym rysem literatury dla młodzieży obecnie przygotowanej jest przewaga książek o charakterze podróżniczym, podnoszącym cuda techniki i wolę, energję człowieka, pana przestworzy. Jest wśród nich wiele polskich, obok przekładów. Historyczne zdają się cofać w cień, bajka błyśnie tylko dla małych dzieci. Powieści obyczajowe są liczne, głównie dla dziewcząt, ale w przewadze to przekłady z angielskiego, francuskiego.

Wśród pierwszej grupy na czoło wysuwa się dzieło inż. Eugenjusza Porębskiego, którego obecnie ukazała się trzecia część. Cuda techniki. Pożytek z niego może być duży. W sposób zajmujący opowiada o wielkich zamierzeniach ludzkości, które w przyszłości mogą przetworzyć świat, o próbach osuszania mórz, podmorskich tuneli, komunikacji międzyplanetarnej — a przytem nie zapomina o wynalazkach, które życie codzienne czynią wygodnem, dążeniom amerykanizacji przeciwstawia tęsknotę ludzi do przyrody i cichego, własnego domu — więc plany miast — ogrodów. Myślą przewodnią szkiców — to wykazanie, że rozum ludzki zdolny jest

stwarzać cuda techniki ku dobru ludzkości, lecz ten sam rozum kierowany nienawiścią dobro na zło zamienia, burzy i niszczy się w wojnach.

Janusz Makarczyk: w powieści „Przez morza i dżungle" rozbudza chęć poznania obcych krajów, wyrywania się z łatwej codzienności, zarabiania własną pracą wśród dalekich lądów. — W dziedzinę morza i żeglugi prowadzi nas Lepecki: „Na Amazonce". Allain Gerbault: „W pogoni za słońcem" i „Na powrotnej drodze". Saliger: „Dramat na Oceanie spokojnym". Pierwszeństwo należy się Gerbaultowi. Dwa te tomiki pociągają już szatą zewnętrzną — drobne winietki na okładkach przykuwają wzrok. W dzienniku widzi się człowieka, oddanego całą duszą morzu, poważnego, skupionego, obserwacje jego wzbudzają zaufanie. — Lepecki opowiada żywo, zajmująco, daje się jednak nieść fantazji; Saliger, — to już książka trochę przestarzała, choć wzbudza zachwyt chłopców włoskich, a dopiero teraz została przetłómaczona na język polski. Wyspa ludożerców, panowanie nad nimi człowieka białego — rozbitek ze statku — to pomysły bardzo żywo oddziaływujące może na fantazję niedorostków, jednak nieodpowiadające już rzeczywistości. Do takich książek przeszłości należą też tłómaczenia w biblj. Arcta świeżo wydane, bo zresztą już dawno znane, jak „Szmaragd Inkasów", „30 lat wśród dzikich", „Młodzież w 5 częściach świata". Jedyną ich zaletą to niska cena zł 1.20—1.50. — Przeżycia lotników kreślą dwie książki: Umiastowskiego: „Ludzie przestworza" i Janusza Meissnera: „Licznik z czerwoną strzałką". Pierwsze jest zbiorem urywków z pamiętników, notatek pilotów w czasie wielkiej wojny — ma więc charakter batalistyczny. Książka Meissnera jest owiana fantastycznością fatalistyczną — każda jego nowela nie jest przeżyciem rzeczywistem, lecz urojonem. — Wiele skorzystać może i z geografji i z przyrody i z historji młodzież lat 10—12, czytając Anny Lewickiej: „Z naszego morza i Pomorza"; dużo wnikliwości w życie kaszubów, ale i w życie roślin, ptaków naszego wybrzeża, jako też i głębin wody.

W śród książek obyczajowych dla dziewcząt pociągać mogą mocą uroku znanej wszystkim Ani z „Zielonego wzgórza" dalsze części tej opowieści: „Ania na uniwersytecie" i „Wymarzony dom Ani". Jednak nasuwa się zastrzeżenie, jak zwykle do wszystkich powieści, rozkładających się na życie całe bohaterów, mocą powodzenia pierwszego rzutu; ta trzecia i czwarta część nie stoi na wysokości pierwszej. Życie uniwersyteckie przedstawione bezbarwnie, raczej zabawy, miłostki, niż dążenia kształcącej się młodzieży, a dom Ani w czwartej części przedstawiony wprawdzie z dużym wdziękiem, jednak niezrozumiałemi będą dla polskich czytelników sekty religijne, charakterystyczne dla Anglji, a prawdopodobnie każdy lekarz ucieszy się z wiary w moc cudotwórczą medycyny, która obłąkanemu przywraca przytomność i pamięć po 10 latach choroby, dlatego, bo tak trzeba do szczęśliwego zakończenia. — Typową także angielską powieścią jest „Poly Anna", Porter z galerją złośliwych ciotek, na których tle odbija pogodna postać dziewczynki. Bardzo miłym jednak motywem tej powiastki jest zabawa w „zadowolenie", która pozwala dziewczynce wyjść szczęśliwie, z nienaruszoną pogodą ducha z przykrych warunków otoczenia. „Różyczka", Alcott'a, dalsza część „Małych kobietek" przedstawia motyw dostosowany do dzisiejszych żądań wychowawczych. Rozpieszczona, chorowita Różyczka wyrasta na dzielną kobietę dzięki pracy fizycznej, sportowi i zabawom z chłopcami. Brzydko wydana, korzystająca z odwiecznych ilustracyj jest książka tłómaczona z Perraulta: „Kłopoty Heluni", zresztą nieszkodliwa dla ośmiodziesięciolatek, przedstawiająca odwieczny motyw zaginięcia rozpieszczonej dziewczynki, która samowolnie wybrała się w drogę. „Dziennik Marylki", Ralf mało budzi zainteresowania. Zupełnie odrębne stanowisko zajmują dwie książeczki, już

nie powieści, ale spostrzeżenia z bogatego materjału obserwacyjnego, nadające się przedewszystkiem dla wychowawców, którzy prowadzą pogadanki z młodzieżą, to T. J. Finn: „Śnieżka“ i Korczaka: „Prawidła życia“. Obydwie opierają się na życiu w przytułkach. Pod względem różnorodności przeżyć, wnikliwości w stany wewnętrzne dziecka, zahukanego, onieśmielonego należy wyżej postawić dziełko Korczaka, ale materjał każdej pogadanki jest w nim tak obfity, że za bogaty do jednorazowego odczytania.

Rozbudzić czynną miłość do społeczeństwa pragnie Buyno-Arctowa w „Sercach i serduszkach“. Uczyniła to w sposób żywy, przebieg powieści zainteresuje, dziewczynki zwłaszcza, które lubią opowiadanie o zaniedbanych dzikuskach, o żywych sercach, jednak motyw był już wielokrotnie zużyty.

W świat szerszy, w kwestje ludzkości i narodowości, tematy, których oczekujemy w dzisiejszej literaturze młodego wieku, wprowadzają nas nasze polskie dzieła: Pinon-Gackiej: „Dzieje ojczyzny“ i Posnera: „Zbliska i Zdaleka“. Pierwsze jest miłem przeprowadzeniem tezy, że miłość do swego kraju nie obniża i nie wypacza miłości do innego, z którym łączą więzy przyjaźni (w tym wypadku Francji). Posner jest niewyczerpaną studnią pogadanek z dorastającą młodzieżą, które pozwolą patrzeć w życie z bezstronnością, sprawiedliwością, z bezwzględnem umiłowaniem wolności i ludzkości.

Bardzo subtelną, wzruszającą jest książeczka religijna „Lenka“ ks. Skórnickiego, przedstawiająca wiernie ostatnie chwile małej dziewczynki, opisane przez jej ojca duchownego i matkę. Pobudza do życia duchowego, a uwagi matki o kierowaniu wychowaniem Lenki posłużą dorosłym.

Teraz dział historyczny, który przedstawia się słabo artystycznie, wydawniczo korzystnie. Przybylskiego „Goniec królewski“ jest odbiciem „Ogniem i mieczem“ w przeprowadzeniu akcji, w ujęciu jej nie dochodzi nawet stóp Sienkiewicza. Ossendowskiego „Zagończyk“ rzecz o Lisowczykach nie przedstawia tła historycznego, wyrobić sobie zdanie o Lisowszczykach niepodobna. Wręcz szkodliwą pod względem wychowawczym i to w dzisiejszych stosunkach jest „Strażnica“ Stefana Łosia, przedstawiająca harcerzy wmieszanych w walki dywersyjne, a kolega ich żyd występuje, jako czarny charakter, szpieg, szkodzący Polakom.

„Słowo Harcerza“ Pinon-Gackiej jest książeczką brzydko wydaną i nikłą pod względem treści.

Do działu przyrodniczych, a raczej może budzących przywiązanie do zwierząt, należą ładnie wydane z oryginalnemi własnemi zdjęciami obserwatorów- przyrodników: „Mój skrzydlaty przyjaciel“ Bengt Berga i Arcta „Granat“ historja dzikiego konia.

Baśni coraz mniej, lecz mile uderzają bardzo ładnem wydaniem. Jedna to bajeczka dla małych dzieci: „Baśń o 3 siostrzyczkach“ Krzemienieckiej, wydanie Bluszczu. Obrazki są przemiłe, treści możnaby to zarzucić, że zbytecznem jest odmalowywanie małym dzieciom złości ludzkiej. Dawna bajka Brentano: „Pierścień króla Salomona“ znalazła i w tłómaczce Zofji Rogoszównej i w ilustratorce Gramatyka-Ostrowskiej cudowne interpretatorki. Jakże melodyjne są wierszyki w tekście i jak miłe myszki sunące orszakiem do ruin zamku.

Kto lubi wspomnienia z dzieciństwa, ten obok Kaden-Bandrowskiego i Makuszyńskiego postawić może „Dziwy i czary mojego dzieciństwa“ Jarockiej Maurin — bardzo miła książka.

Z. Szybalska.

Życiorysy zasłużonych kobiet.

Projekt zbierania i wydawania życiorysów zasłużonych kobiet, dla użytku szkół żeńskich i kółek pracy obywatelskiej przy stowarzyszeniach kobiecych, powstał na wystawie krajowej w Poznaniu, nasunął się wobec obrazów, druków i dokumentów, zebranych i zestawionych umiejętnie w dwóch pawilonach: pracy kobiet i ziemianek. Zwiedzającej pawilony te wprost narzucała się myśl, by zbiory owe w jakikolwiek sposób utrwalić i zużytkować, by pamięci współczesnych i potomnych przekazać wysiłki polskiej kobiety i osiągnięte przez nią wyniki na tylu różnych polach działalności. W piśmiennictwie naszem, w którem oddawna kobiety biorą czynny i twórczy udział, brak dotąd wydawnictwa im poświęconego, na wzór wydawnictw takich wychodzących zagranicą, w obcych językach. Bezcenne skarby wszelkich wartości reprezentowane przez kobiety wchodzą wprawdzie w ogólną sumę dorobku społecznego, ale szczególne imiona i czyny giną w niepamięci i doprawdy niełatwo dzisiaj nauczycielce szkoły żeńskiej, na podstawie dostępnych wydawnictw, przedstawić udział kobiety w pracy dziejowej narodu i ludzkości — nie łatwo wynaleźć czołowe, zasłużone postacie i zbliżyć do nich młodzież, przez zapoznanie jej z ich osobowością i psychiką, z kolejami życia, z ich losem, dolą i niedolą, pracą i walką, w dążeniu do opanowywania przeciwności, wydobywania wrodzonych im sił i uzdolnień, do czynu twórczego, do ofiarnej służby społecznej. A wszystko to związać z podłożem dziejowem, uwydatnić na tle ich środowiska i współczesnych stosunków. Wiele takich niepowszednich, godnych uwagi postaci niewieścich było lub jest między nami — pozostały po nich wspomnienia, opowieści, listy, pamięć bliższych i dalszych, pozostały sława, pisma i czyny, wcielone w żywe dotąd zakłady i instytucje. Wystarczy sięgnąć do nich, wydobyć je, zestawić, utrwalić dla pamięci i przykładu idących po nas pokoleń.

Z pobudek tych powstało wydawnictwo „Życiorysy zasłużonych kobiet", podjęte przez Stowarzyszenie „Służba obywatelska", pracujące na terenie zawodowych szkół żeńskich. Odnośna praca Stowarzyszenia rozwija się w trzech kierunkach, a mianowicie:

1. Zbieranie materjałów do charakterystyki i działalności kobiet współczesnych w różnych dziedzinach.
2. Wydawanie życiorysów zasłużonych kobiet polskich i obcych.
3. Zorganizowanie bibljoteczki życiorysów kobiecych, dla użytku szkół żeńskich i stowarzyszeń kobiecych.

Wydano cztery życiorysy: Dr Józefa Joteyko (uczona), Barbara Żulińska (matka-obywatelka), Jane Addams (pracownica społeczna), Emma Pieczyńska (wychowawczyni z powołania). Dalsze życiorysy w przygotowaniu. Cena broszury 60 i 80 gr. Skład główny w Warszawie, Dom książki polskiej, plac Trzech Krzyży 8.

Do bibljoteczki zdołano dotąd zgromadzić przeszło 50 książek i broszur, oraz zestawić spis życiorysów, drukowanych w ostatnich latach w czasopismach. Zbieranie to idzie powoli, bo o wielu wydawnictwach trudno się dowiedzieć, inne są wyczerpane, lub wchodzą w skład większych i drogich dzieł, niedostępnych dla bibljoteczek szkolnych; wiele osobistości pierwszorzędnej miary czeka dopiero na opracowanie. Zapoznanie się z tem, co jest w chwili obecnej dostępne dla ogółu, uwydatnia braki i wskazuje drogi dla dalszej wydawniczej pracy w tej dziedzinie. Bibljoteczka taka dostarczyć może wątku do referatów i dyskusyj dla uczenic; wskazywać im różne drogi i pola działania, różne i cenne wartości, które można osięgnąć i urzeczywistnić w życiu.

Materjały do życiorysów nadsyłać prosimy dla „Służby obywatelskiej" pod adresem: Kraków, ul. Słowackiego 23, Helena Witkowska.

Wskazówek w sprawie bibljografji życiorysów kobiecych świata całego udziela Międzynarodowe biuro bibljograficzne w Paryżu, utrzymywane przez „Związek międzynarodowy dla praw wyborczych, dla obywatelskiej i politycznej działalności kobiet". Adres: Paris (VI-e) 4. rue de Chevreuse. Bureau International bibliographique. M-lle Le Marchaud. H. W.

Kwestjonarjusz w sprawie koedukacji i koinstrukcji.

1. Czy jest Pan (i) zwolennikiem (czką), czy przeciwnikiem (czką) wspólnego nauczania i wychowywania dziewcząt i chłopców? Dlaczego? (uzasadnienie winno uwzględnić: a) zdolności obu grup młodzieży, b) pilność, c) zamiłowania, d) zachowanie się w szkole i poza szkołą, e) stosunki między obu grupami młodzieży, f) stosunek obu grup młodzieży do szkoły, g) wpływ wspólnego czy też odrębnego wychowania i nauczania na rozwój duchowy i charakter młodzieży, h) w szczególności problem seksualności i erotyki u młodzieży w systemie koedukacyjnego a odrębnego wychowania).

2. Jakie warunki wychowania i nauczania obu płci w szkole uważa Pan (i) za najodpowiedniejsze? W uzasadnieniu należy uwzględnić: a) program nauczania, b) metody nauczania, c) skład klasy, d) grono nauczycielskie, e) regulamin wychowawczy, f) organizację szkoły.

3. Ogólne uwagi na temat problemu: wspólne, czy odrębne wychowanie i nauczanie młodzieży?

4. Czy wychowanie i nauczanie szkolne Pana (i) było koedukacyjne, czy odrębne? Czy może Pan (i) podać własne doświadczenie z lat szkolnych odnośnie do problemu ankiety? Jakie?

Łaskawe odpowiedzi należy kierować pod adresem: Dr M. Friedländer, Kraków, ul. Starowiślna 29/IV. (Nie później, jak do końca grudnia).

199.

OGŁOSZENIA.

Czasopisma nadesłane.

Dźwięk. Miesięcznik muzyki mechanicznej. Kwiecień — Maj — Czerwiec 1931. Warszawa.

Głos szkoły zawodowej. Miesięcznik. Nr. 6, 7 i 9. 1931. Warszawa.

Gazeta wadowicka. Miesięcznik. Kwiecień — Maj. 1931. Wadowice.

Głos nauczycielski. Tygodnik. Warszawa, 1931.

Głos warszawski. Maj — Czerwiec — Wrzesień — Październik — Listopad. 1931. Warszawa.

Homeopatja i zdrowie. Miesięcznik. Nr. 1. Wrzesień 1931. Toruń.

Język polski. Dwumiesięcznik. Wrzesień — Październik 1931. Kraków.

Jednodniówka Spółdzielcza. Kozienice, 1931.

Kronika diecezji przemyskiej ob. ł.: Maj — Czerwiec — Lipiec — Sierpień — Wrzesień — Październik — Listopad — Grudzień. 1931. Przemyśl.

Kupiec Polski. Dwutygodnik. Nr. Nr. 11 — 23. 1931. Kraków.

Kwartalnik pedagogiczny. Nr. 3. 1931. Warszawa.

Komunikat Komisji Zjazdów Rad Szkolnych. Nr. 1. Wrzesień 1931. Warszawa.

Ku Słońcu. Miesięcznik. Wrzesień — Październik 1931. Radom.

Lwowskie wiadomości muzyczne i literackie. Miesięcznik. Czerwiec 1931. Lwów.

Miesięcznik książki. Wrzesień 1931. Warszawa.

Młoda Wieś. Dwutygodnik Nr. Nr. 16—21. 1931. Warszawa.

Młoda Polska. Miesięcznik. Nr. Nr. 4—6. 1931. Kraków.

Młody Polak. Miesięcznik. Nr. Nr. 6—11. 1931. Tarnów.

Drukarnia Jana Gablankowskiego, Kraków, Sławkowska 6. — Telefon 144-65.